

RAPPORT

Undersøkelse om svømmedyktighet blant elever i 5. klasse

April – mai 2021

Oslo, juni 2021

For: Norges Svømmeforbund
og Redningsselskapet

P.nr. 21-007709-01

Prosjektinformasjon

Bakgrunn

Formålet har vært å kartlegge svømmedyktighet blant 5. klassinger og deres læreres kunnskap om dette. Tilsvarende undersøkelser ble gjennomført i oktober 2003, i januar-februar 2009 og i mars-april 2013. Vi vil derfor være opptatt av å studere utvikling over tid av de forhold vi måler.

Målgruppe og utvalg

Elever i 5. klasser (10-åringer), og deres gym- / svømmelærer.

Det ble vervet en 5. klasse og deres gym-/svømmelærer på 201 skoler, med en fordeling på hvert fylke (her benyttet vi de gamle (19) fylkene, for å få best mulig spredning og likt med tidligere gjennomføringer.

Det ble gjennomført 1877 intervju med elever og 125 intervju med lærere.

Datafilen for elevene er vektet på antall elever i 5. klasse, fordelt på fylkene i henhold til offisiell statistikk.

Dataene for lærerne er ikke vektet, da det ikke foreligger offisiell statistikk for denne målgruppen.

Metode

Verving av skoler er gjort på telefon. I denne prosessen ble en tilfeldig 5. klasse og deres gym-/ svømmelærer valgt ut som deltakere i undersøkelsen.

Verving er gjort gjennom skolens rektor. Videre ble selve datainnsamlingen gjort via web ved at vi sendte ut global link til hvert av skjemaene (elev- og lærerskjema).

Sammen med spørsmålene ble det også sendt ut informasjon til skolen om undersøkelsen, samt et brev som skulle leveres foreldre / foresatte til deltakende elever

Felt

Verving ble gjennomført på telefon i tiden 15. april - 03. mai 2021.

E-postutsendelse med linker til spørreskjemaene ble sendt ut 21. april, og det ble foretatt et par purringer underveis til alle skolene. Datainnsamling ble avsluttet 25. mai.

Prosjektinformasjon

Veiing

Fordi vi har trukket et disproporsjonalt utvalg (like mange skoler i det enkelte fylke) og altså ikke har tatt hensyn til at antall skoler og elever varierer mye fra fylke til fylke, har vi foretatt veiing av dataene

Datafilen med elevbesvarelser er veid slik at elever fra hvert fylke får sin rettmessige vekt ut fra hvor mange elever i 5. klasse som faktisk finnes i fylket.

Vi har derimot ikke veid datafilen for lærere.

Dataene fra de tre foregående årene som denne undersøkelsen er blitt gjennomført (2003, 2009 og 2013), er behandlet på tilsvarende måte.

Rapport

Vi vil nedenfor vise hovedresultatene, endringer fra tidligere, samt viktige forskjeller mellom undergrupper av spurte. For mer inngående analyser av for eksempel undergrupper av spurte, vil vi vise til tabellene vedlagt rapporten.

Tabeller

Vedlagt denne rapporten følger to tabellsett, ett for utvalget med elever og ett for utvalget med lærere.

Kategoriene under "geografi" i tabellverket har følgende definisjoner:

For elevtabellene: Oslo, Østlandet ellers (som består av Østlandsfylker utenom Oslo, Sør-/ Vestlandet (som består av Agder og de tre sørligste Vestlandsfylkene), Midt-Norge (som består av Møre og Romsdal og Trøndelag), Nord-Norge.

For lærertabellene opererer vi med to geografiske områder; Oslo/Øst som en kategori og resten av landet som en annen kategori.

Kontaktpersoner

Oppdragsgivere har vært Norges Svømmeforbund og Redningsselskapet. Ansvarlig kontaktperson hos oppdragsgiverne har vært Jan Kjensli i Svømmeforbundet.

Ansvarlig konsulent i Ipsos har vært Karen Lillebø

Prosjektinformasjon

SAMMENSETNINGEN AV UTVALGENE:

- Elever:
 - Vi har ikke noen eksakt informasjon om hvor stor andel av den vervede elevmassen som har svart. Det er slik fordi vi ikke med sikkerhet kan vite om det oppgitte antall elever pr klasse er helt riktig. Vi ser imidlertid at andelen skoler som har sendt inn svar på elevskjemaer utgjør 131 av 201 vervede skoler
 - Vi har 50 / 50 prosent fordeling på jenter og gutter
 - 8% kommer fra klasser med 9 eller færre elever, og like mange (8%) representerer klasser med 10-14 elever. 49% representerer klasser med 15-24 elever, mens 33% av elevene tilhører klasser med 25 elever eller flere
 - 92% av elevene er født i Norge, mens 79% oppgir at de har foresatte som er født i Norge
- Lærere:
 - Av 201 lærere (skoler) som ble vervet, har vi mottatt svar fra 125 lærere. Det er m.a.o. en andel på 62% som har svart på spørsmålene
 - 23% jobber på skoler med under 100 elever, mens 21% jobber på skoler med 100-199 elever. 32% oppgir et elevtall på skolen som ligger mellom 200 og 399. 22% jobber på større skoler (400+)
 - 48% oppgir at de er kroppsøvlingslærere, 36% oppgir at de er svømmelærere, mens 82% oppgir lærer/ faglærer som tittel. Her er det et stor sammenfall mellom de som er svømmelærere og de som er kroppsøvlingslærere

SAMMENDRAG

Elevene
Lærerne

ELEVENE:

- Bare 36% av elevene oppgir å ha svømmeundervisning nå, mot 43% i 2013. Vi må vel anta at nedgangen til dels skyldes pandemien.
- 43% av de med svømmeundervisning mener det er for lite svømming på skolen
- 71% har svømmehall i nærheten av skolen eller der de bor. Andelen med nærhet til svømmehall, har økt over tid fra vår første måling i 2003 til i dag. Dette gjelder ikke for elever i Oslo. Bare 48% av dem har svømmehall i nærheten nå, en nedgang på 11 prosentpoeng siden 2013.
- Det er hele 40% av elevene som ikke har vært i svømmehall på fritiden siste året, noe som er en dobling i forhold til tidligere år. Igjen må vel pandemien antas å være årsaken
- Blant elever som har vært i svømmehall i år, har det vært mer vanlig enn før å gå sammen med familiemedlemmer og i mindre grad sammen med venner i samme alder
- Det kan se ut for at 5. klassingene nå har noe dårligere svømmeferdigheter enn det vi fant i 2013. Andelen som svømte 200 meter eller lengre uten flytehjelpemidler lå da på 53% og har falt med 12 prosentpoeng til 41%.
- 39% greier å kombinere alle kompetansemålene uten å stoppe
- Elever med foresatte født utenfor Europa, har dårligere svømmedyktighet enn de som har norsk- eller europeiskfødte foresatte
- De som har lært å svømme i 1. klasse eller før, oppgir oftere enn snittet at de har svømt 200 meter eller mer på sitt lengste. Elever med ikke-europeiske foresatte, lærer å svømme senere enn andre. Dette er trolig årsaken til at de sjeldnere svømmer langt i 5. klasse

LÆRERNE:

- 21% av skolene har basseng på skolens område mot 25% i 2013
- Nesten alle skoler har tilbud om svømmeundervisning nå (bare to skoler i vårt materiale oppgir at de ikke har det)
- Det er nå mest vanlig med svømmeundervisning i 4. klasse, med 3. klassetrinn som en god nummer to
- For de skoler som ikke har eget basseng, er det 41% som har en svømmehall 4 km eller kortere vei unna
- Bare 1 av 3 lærere mener kompetansemålet om svømmedyktighet på 4. trinn er realistisk
- 37% av svømmelærerne mener at det er vanskelig å lære elevene å svømme og 86% av dem skulle ønske det ble satt av flere timer til svømmeopplæringen
- Gjennomsnittet antall elever pr svømmekyndig lærer/ voksen ligger nå på ca. 12,7. Vi målte 11 elever i gjennomsnitt i 2013. Gjennomsnittet ligger på 11,2 for skoler med under 200 elever, mens tilsvarende tall er 14,4 for større skoler.
- 79% av de som underviser i svømming, kjenner godt til støttemateriell for svømme- og livredningsopplæringen man finner på www.svømmedyktig.no
- 88% av svømmelærerne kjenner godt til forskrift til opplæringsloven § 12-1 bokstavene a og b om trygghet for elevene under svømme- og livredningsopplæring i skolen
- 6% av svømmelærerne har ikke deltatt på kurs i livredning i vann
- Nesten alle har tatt livredningsprøven i vann i løpet av 2019-20, enten 1 gang (69%) eller 2 ganger (28%). I 2013 var tilsvarende andeler 60% og 32%.
- Av de som underviser i svømming er det hele 63% som helt sikkert ville ha benyttet seg av et eventuelt tilbud om skolering/ lærerkurs i svømming og 28% ville kanskje ha deltatt

KONKLUSJONER

- 98% av skolene har svømmeundervisning 2021
- 41% av 5.-klassingene kan svømme 200 meter eller lengre sammenhengende uten flytehjelpemidler. I 2013 var denne andelen 53% og i 2009 49%
- De som lærer å svømme tidlig, enten før de begynner på skolen eller i 1. klasse, svømmer oftere 200 meter eller lengre når de kommer til 5. klasse
- Bare 39% av elevene greier kompetansemålene
- 1 av 3 lærere mener kompetansemålet om svømmedyktighet på 4. trinn er realistisk
- Elever med innvandrerbakgrunn (ikke-europeiske land) er dårligere til å svømme og er mer avhengige av å få slik undervisning i skolen eller ved å gå på svømmekurs

BARE 36% AV ELEVENE OPPGIR Å HA SVØMMEUNDERVISNING

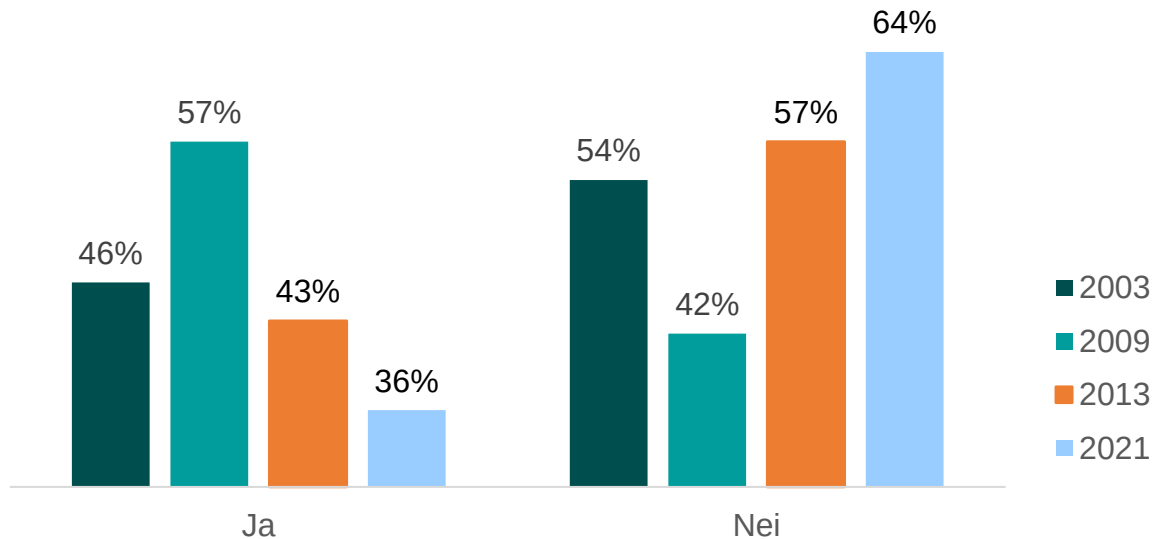
Andelen med svømmeundervisning er såpass mye lavere enn tidligere år, at vi må anta at pandemien er noe av forklaringen til dette

Som vi har sett også i tidligere undersøkelser, Oslo ligger lavest i andelen elever med svømmeundervisning

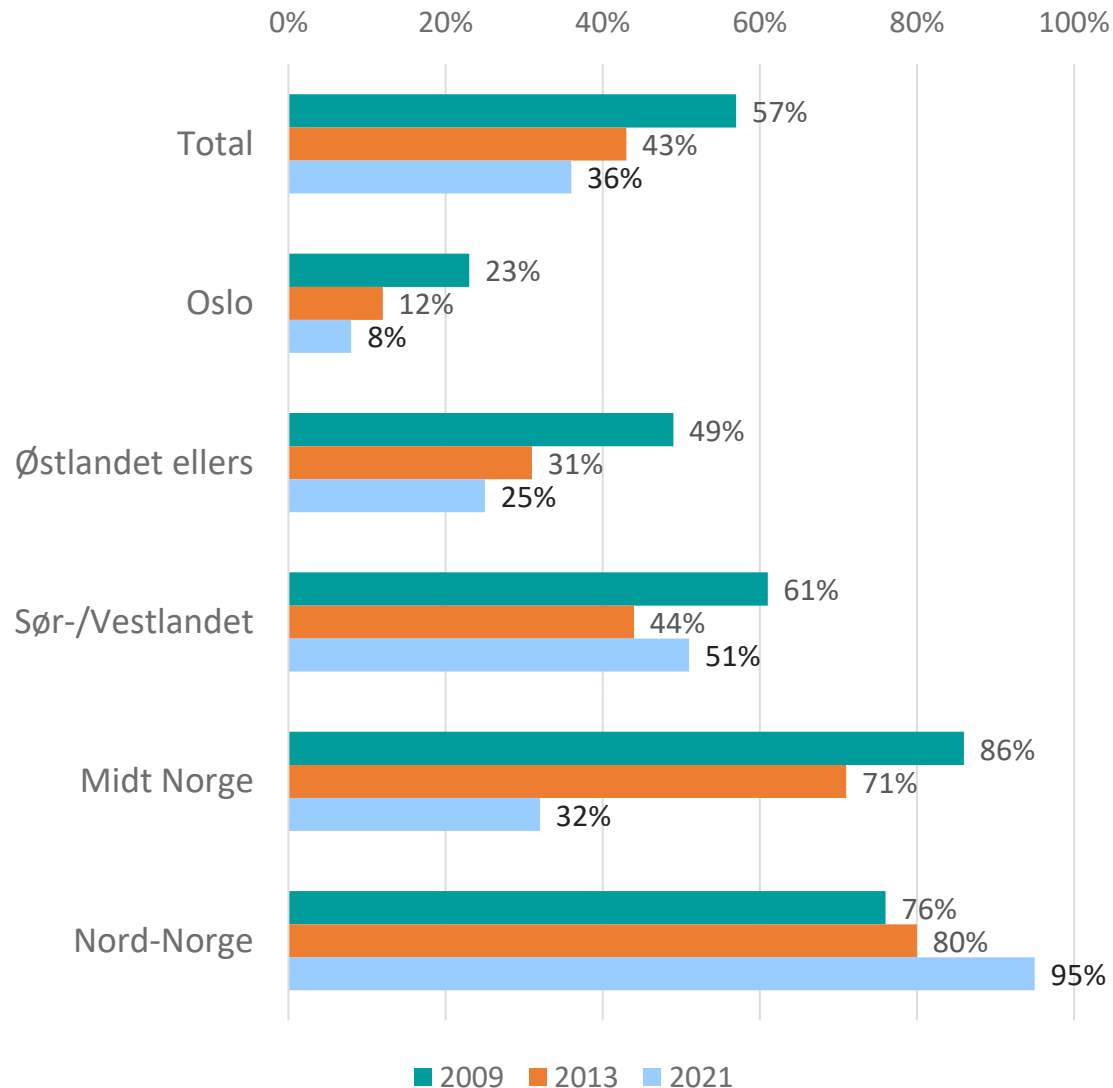
E7 Har du svømmeundervisning på skolen i år?

Bare 36% av 5.-klassingene har svømmeundervisning. Det er vel sannsynlig at noe av årsaken til den lavere andelen i forhold til tidligere år, har å gjøre med pandemien.

E7 Har du svømmeundervisning på skolen i år?

Ja-andeler

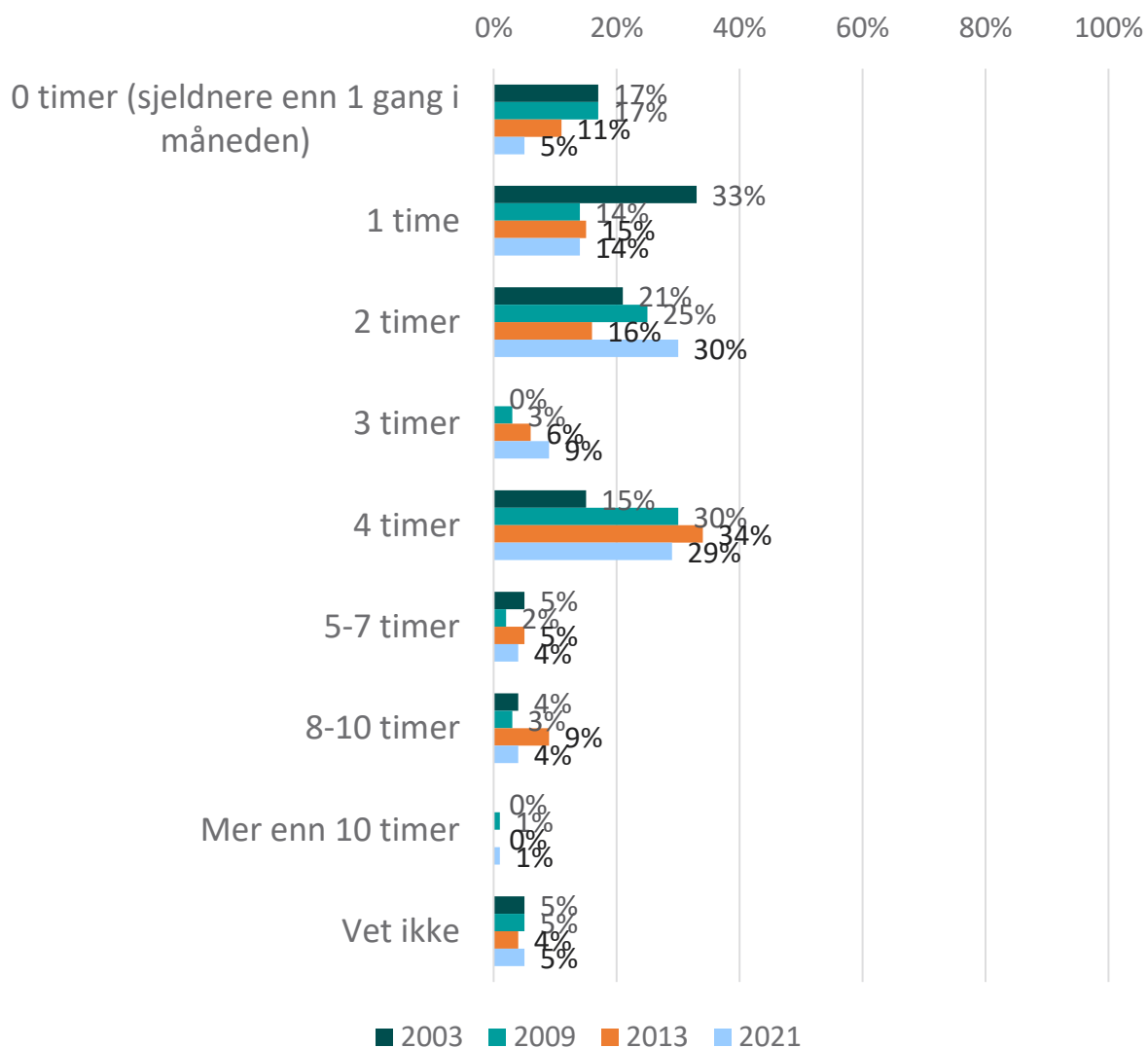
Det er store forskjeller mellom landsdelene: mens bare 8% av 5.-klassingene i Oslo har svømmeundervisning, er tilsvarende tall på hele 95% i Nord-Norge.

Selv om Oslo også tidligere har ligget svært lavt i andel som har hatt svømmeundervisning blant 5.-klassingene, måler vi trolig et for lavt nivå grunnet pandemien.

Størst nedgang i andelen som har svømmeundervisning nå mot tidligere år, finner vi for Midt-Norge (Møre og Romsdal og Trøndelag).

Bare Sør-/Vestlandet (Agder, Rogaland, Vestland), sammen med Nord-Norge har en økning i andelen med svømmeundervisning i forhold til 2013.

E8 Hvor mange timer svømming har du i løpet av en måned i skoletiden? Filter: Har svømmeundervisning (36%)

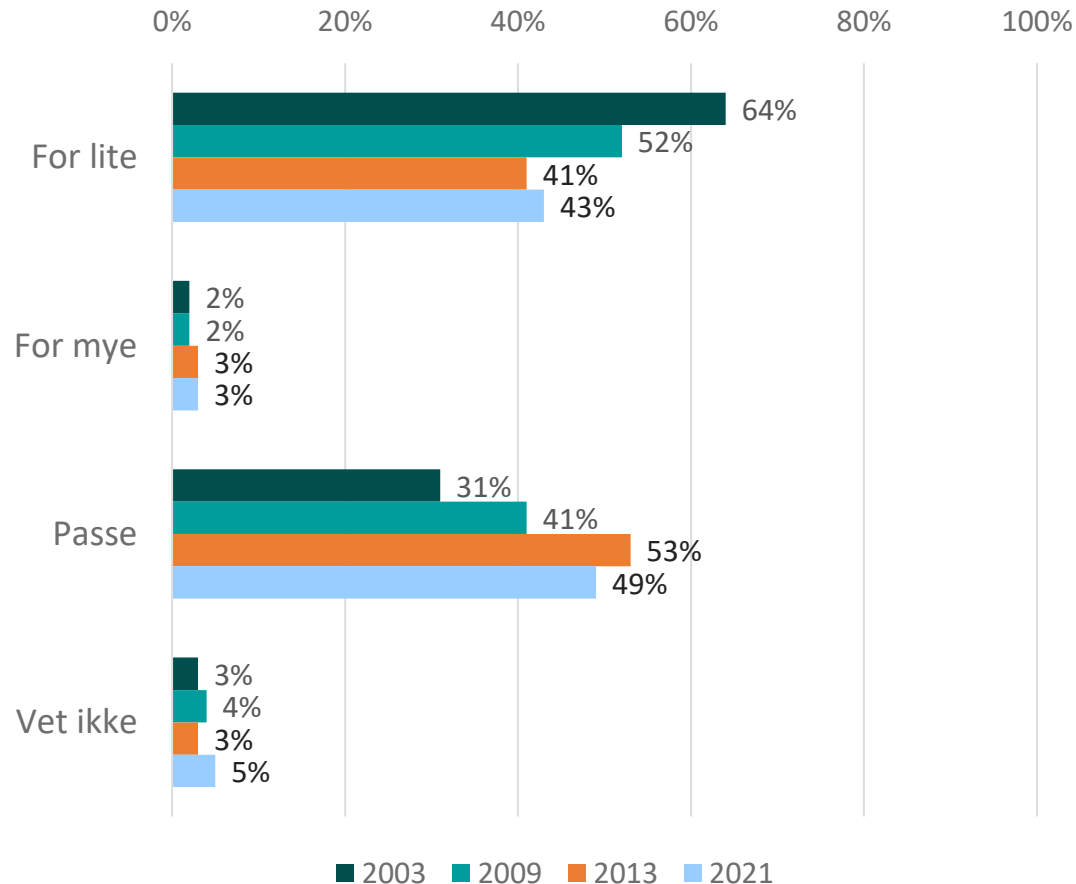

Mellom de to første målingene gikk andelen med 4 timer mye opp, mens andelen med bare 1 time, gikk betydelig ned. Endringene mellom de siste tre undersøkelsene, er mindre.

Elever fra små klasser svarer oftere "0 timer" (sjeldnere enn 1 gang i mnd.) (8%) eller «1 time» (23%). Denne gruppen er imidlertid også overrepresentert blant de med 4 timer (43%).

Elever i klasser som er middels store (15-24 elever) har en hovedvekt på 2 timer (41%), mens store klasser, ligger oftere på 2-3 timer (32% + 24%).

E9 Synes du det er for mye, for lite eller passe med svømming på skolen? Filter: Har svømmeundervisning (36%)

Halvparten av elevene med svømmeundervisning mener de har passe mengde svømming på skolen. Nesten like vanlig er det å mene at en har for lite svømmeundervisning (43%)

Elever med norske foresatte er mest fornøyd med mengden svømming (50%), sett i forhold til elever med foreldre fra Afrika/ Asia (40%) og elever med foresatte fra andre europeiske land (39%).

SVØMMEHALL
SPØRSMÅL E14, E15, E16

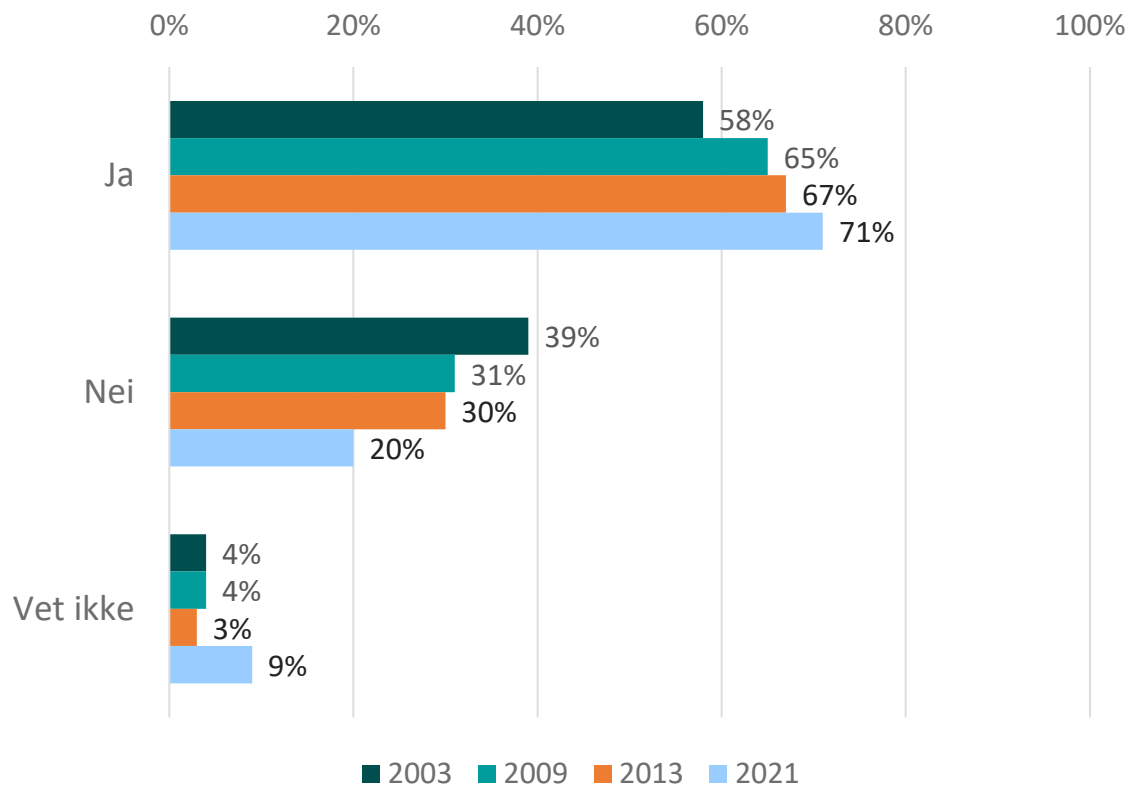
71 % HAR SVØMMEHALL I NÆRHETEN AV SKOLEN ELLER DER DE BOR

Andelen med nærhet til svømmehall, har økt over tid fra vår første måling i 2003, til i dag

Elevene har sjeldnere gått i svømmehallen det siste året, enn det vi har målt tidligere. Vi tror dette kan forklares med pandemien

E14 Er det svømmehall i nærheten av skolen, eller der du bor?

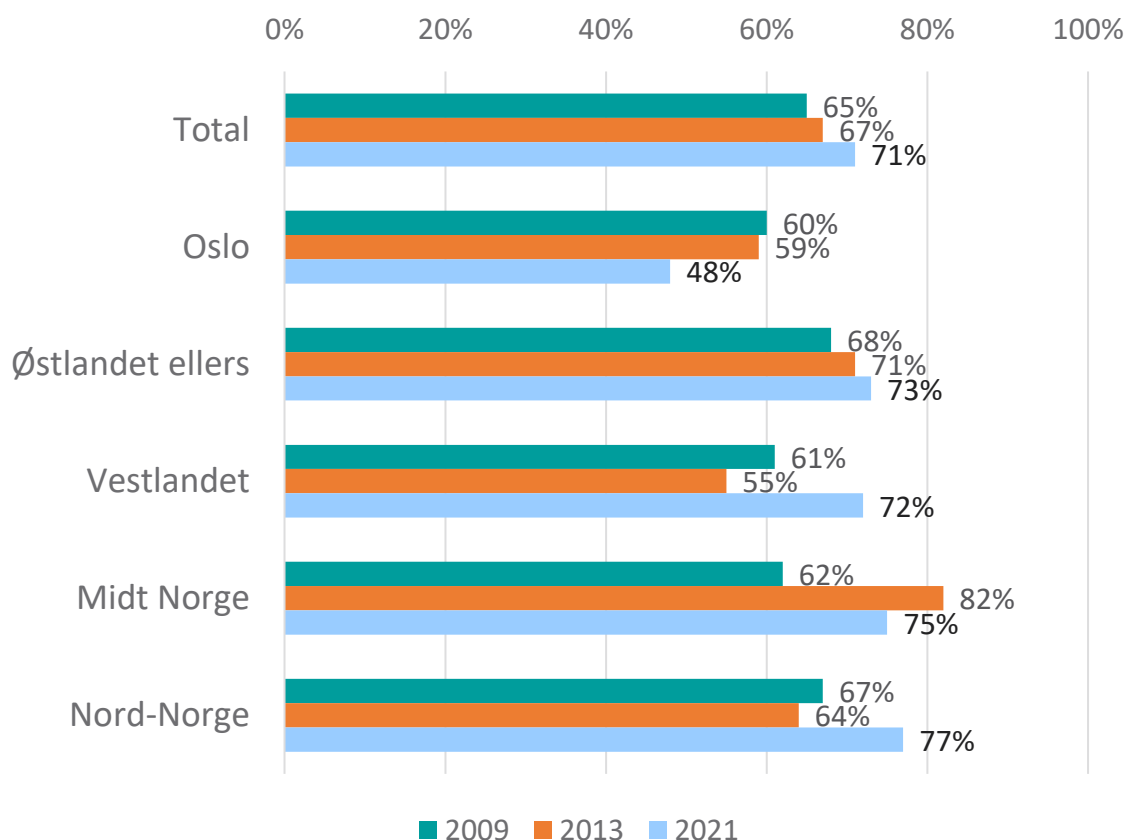

71% av elevene har en svømmehall i nærheten av skolen eller der de bor. Dette har endret seg litt i positiv retning fra måling til måling fra 2003 til i dag.

Elever med foresatte fra Afrika/ Asia eller fra andre land utenfor Europa, svarer sjeldnere «ja» på spørsmålet (60-61%). Mange med foresatte fra Afrika/ Asia bor i Oslo. Som vi ser på neste side, ligger Oslo dårlig an på dette området.

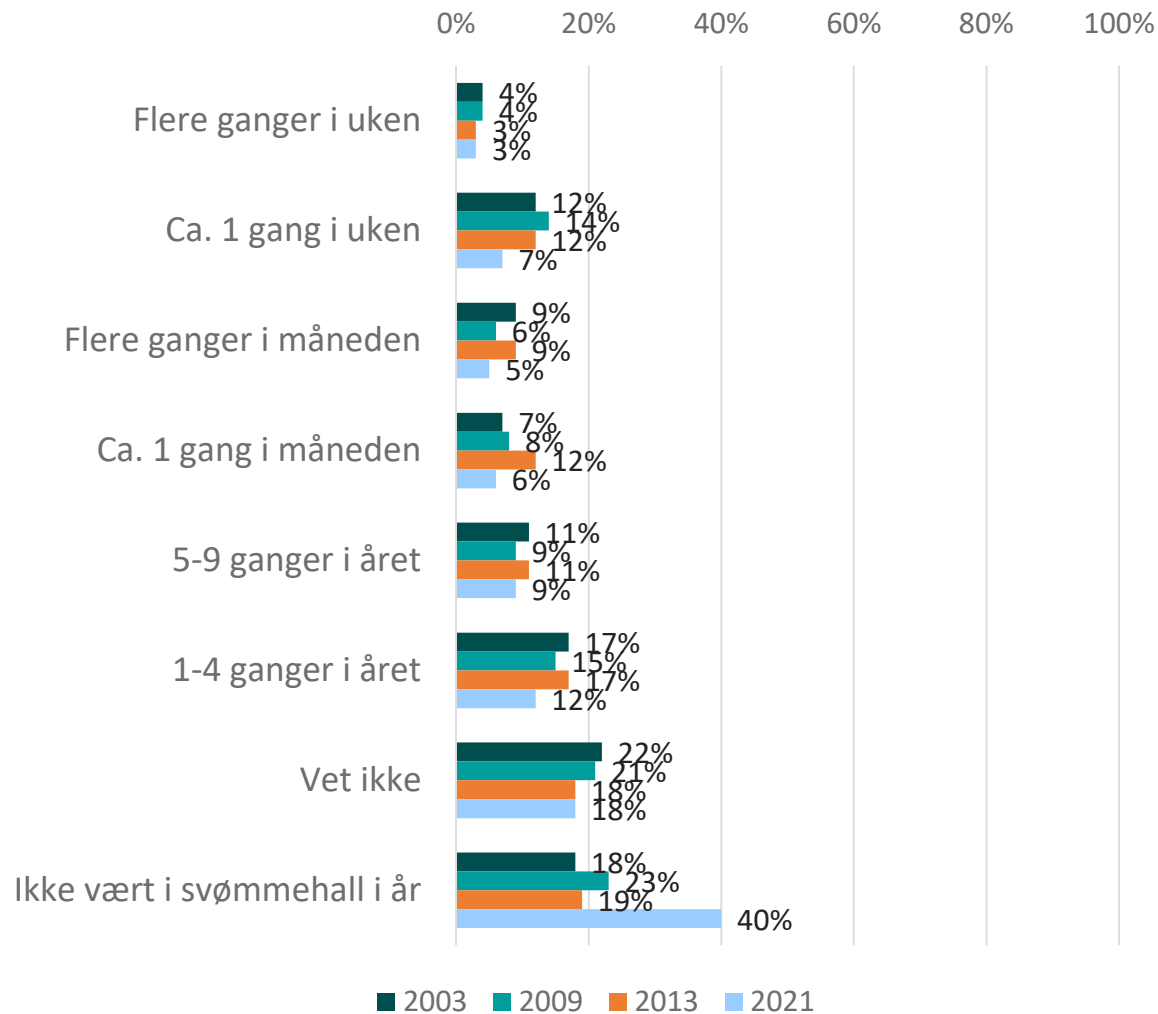
E14 Er det svømmehall i nærheten av skolen, eller der du bor?

Ja-andeler

Ja-andelen ligger jevnt over på noen og 70 prosent. Unntaket er Oslo: Elever bosatt i Oslo svarer betydelig sjeldnere bekreftende på spørsmålet (bare 48% ja) og denne forskjellen mellom Oslo-elevene og elever fra resten av landet, ser ut til å ha økt siden 2013.

E15 På fritiden, utenom skolen, hvor ofte har du gått i svømmehall i år?

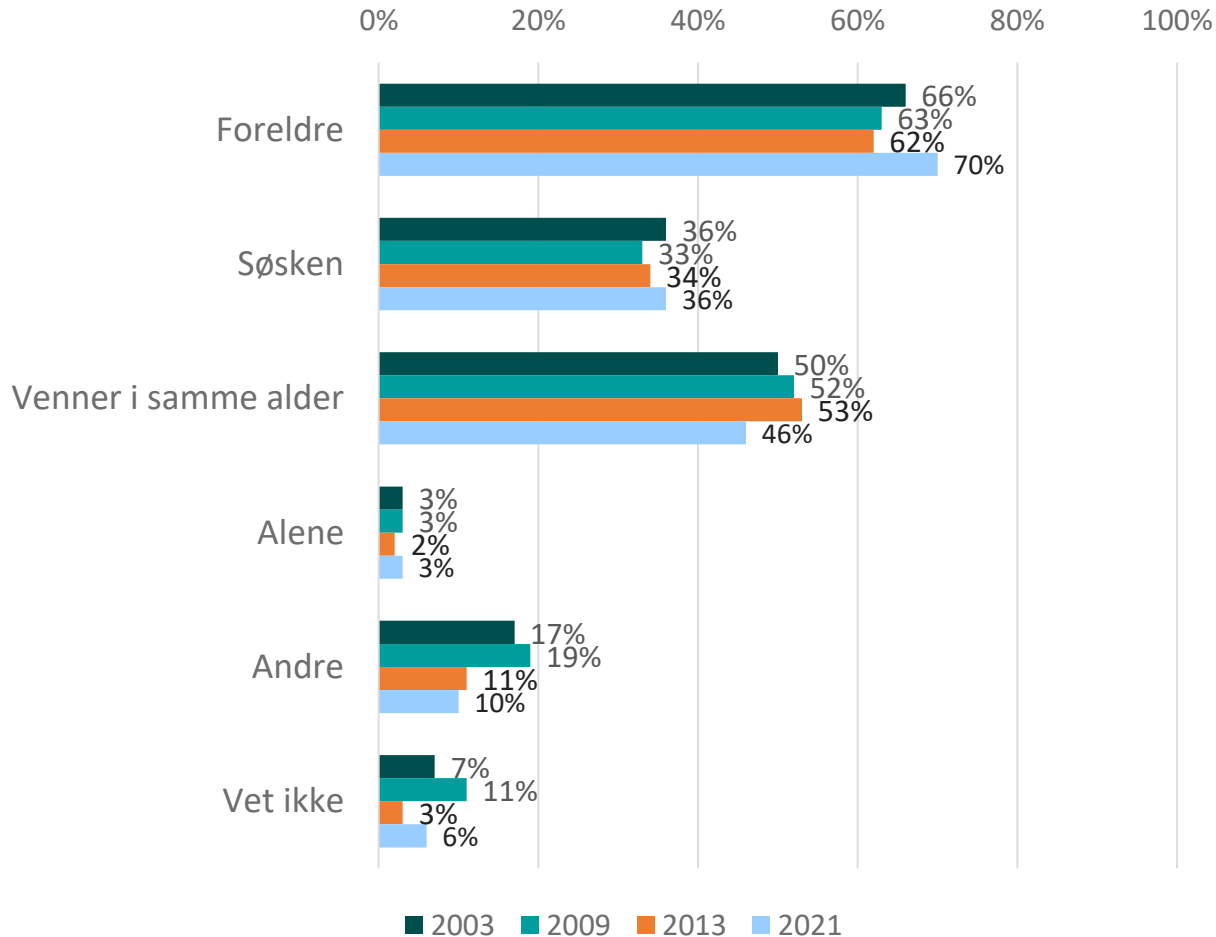

Det er hele 40% av elevene som ikke har vært i svømmehall på fritiden siste året, noe som er en dobling i forhold til tidligere år. Dette må nok tilskrives pandemien. Nedgangen i hvor mange som går i svømmehallen, er fordelt på de ulike svaralternativene/ frekvensene.

Vi legger også merke til at andelen som har vært i svømmehall på fritiden en gang i uken, har ligget på 12-14% ved tidligere målinger, mens dette er på bare 7% for det siste året.

E16 Hvem pleier du vanligvis å gå sammen med i svømmehall på fritiden?

Filter: Vært i svømmehall i år (60%)

Spørsmålet stilles til de som har vært i svømmehall i år. Siden denne andelen utgjør bare 60% i år (mot f.eks. 81% i 2013-undersøkelsen), har vi her å gjøre med en litt annen base enn tidligere ut fra hvor samfunnet er mest og minst nedstengt.

Pandemien kan se ut for å ha ført til at flere går i svømmehallen sammen med familiemedlemmer og i noe mindre grad sammen med venner i samme alder.

SVØMMEDYKTIGHET
SPØRSMÅL E10-E13, E18-E20

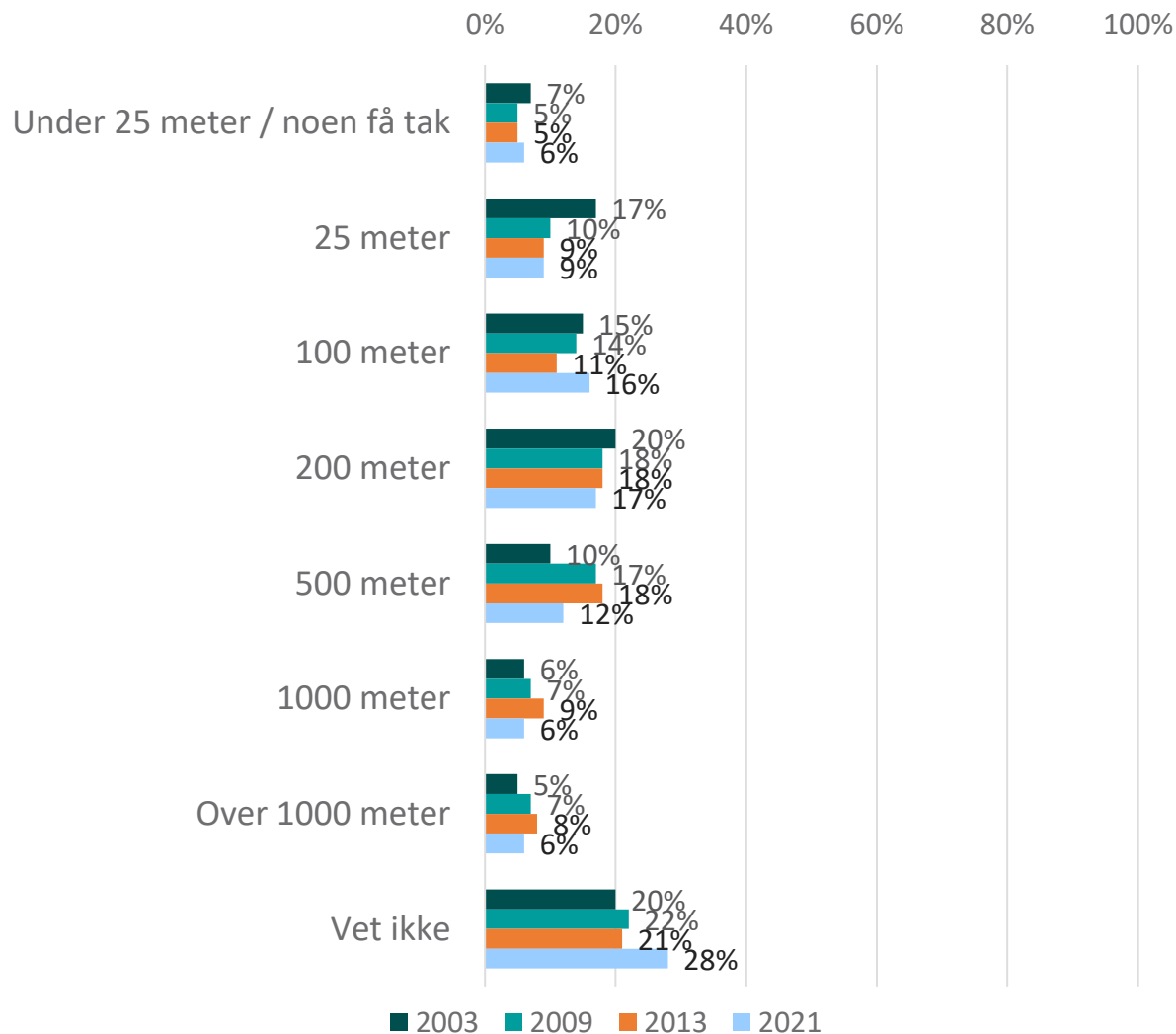
41% AV 5. KLASSINGENE KAN SVØMME 200 METER ELLER LENGRE

Det kan se ut for at 5. klassingene har
dårligere svømmeferdigheter nå enn i 2013

Hele 70% lærer å svømme av sine foreldre

E10 Omtrent hvor langt er det LENGSTE du har svømt sammenhengende (uten flytehjelpemidler)?

41% av 5. klassingene kan svømme 200 meter eller lengre.

Elever med foresatte fra asiatisk eller afrikansk land er overrepresentert blant de som kun kan svømme noen få tak (14%). Dette fant vi også i 2013.

Vi ser også at denne gruppen er overrepresentert blant de som svarer 25 meter. Totalt er det 28% i denne gruppen som oppgir de to korteste distansene.

Det kan se ut for at 5. klassingene nå har noe dårligere svømmeferdigheter enn det vi fant i 2013. Andelen som svømte 200 meter eller lengre lå da på 53% og har dermed falt med 12 prosentpoeng.

E10 Omtrent hvor langt er det LENGSTE du har svømt sammenhengende (uten flytehjelpemidler)?

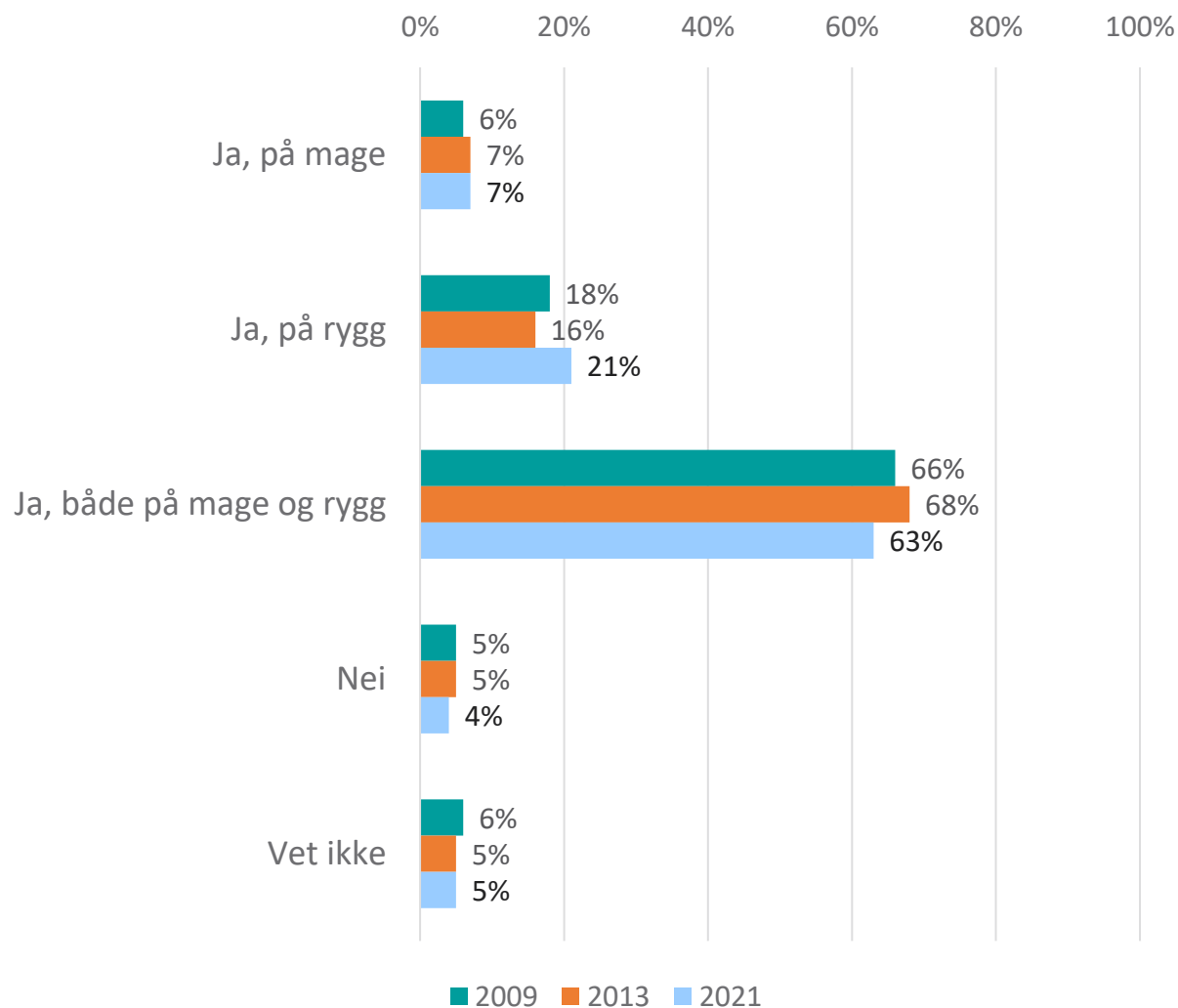
Hvor lenge man har kunnet svømme, har naturlig nok betydning for hvor langt man kan svømme i dag.

De som har lært å svømme i 4. eller 5. klasse, har ofte svømt under 200 meter på sitt lengste.

De som har lært å svømme i 1. klasse eller før, oppgir oftere enn snittet at de har svømt 200 meter eller mer på sitt lengste.

Omtrent hvor langt er det LENGSTE du har svømt sammenhengende (uten flytehjelpemidler)? Jeg har klart å svømme...									
Cell content: Column%									
	Når lærte du å svømme?								
	Total	Før 1. klasse	1. klasse	2. klasse	3. klasse	4. klasse	5. klasse	Vet ikke	Kan ikke svømme
No. of cases	1877	598	278	314	235	154	77	145	76
Under 25 meter / noen få tak	6 %	1 %	2 %	4 %	6 %	12 %	19 %	8 %	37 %
25 meter	9 %	6 %	5 %	11 %	15 %	18 %	14 %	11 %	8 %
100 meter	15 %	10 %	15 %	18 %	25 %	21 %	16 %	6 %	7 %
200 meter	18 %	19 %	21 %	23 %	16 %	14 %	10 %	13 %	1 %
500 meter	12 %	19 %	12 %	14 %	7 %	4 %	13 %	7 %	0 %
1000 meter	7 %	10 %	9 %	7 %	3 %	3 %	1 %	5 %	0 %
Over 1000 meter	6 %	12 %	8 %	3 %	3 %	1 %	8 %	3 %	1 %
Vet ikke	26 %	21 %	29 %	21 %	25 %	28 %	18 %	47 %	46 %

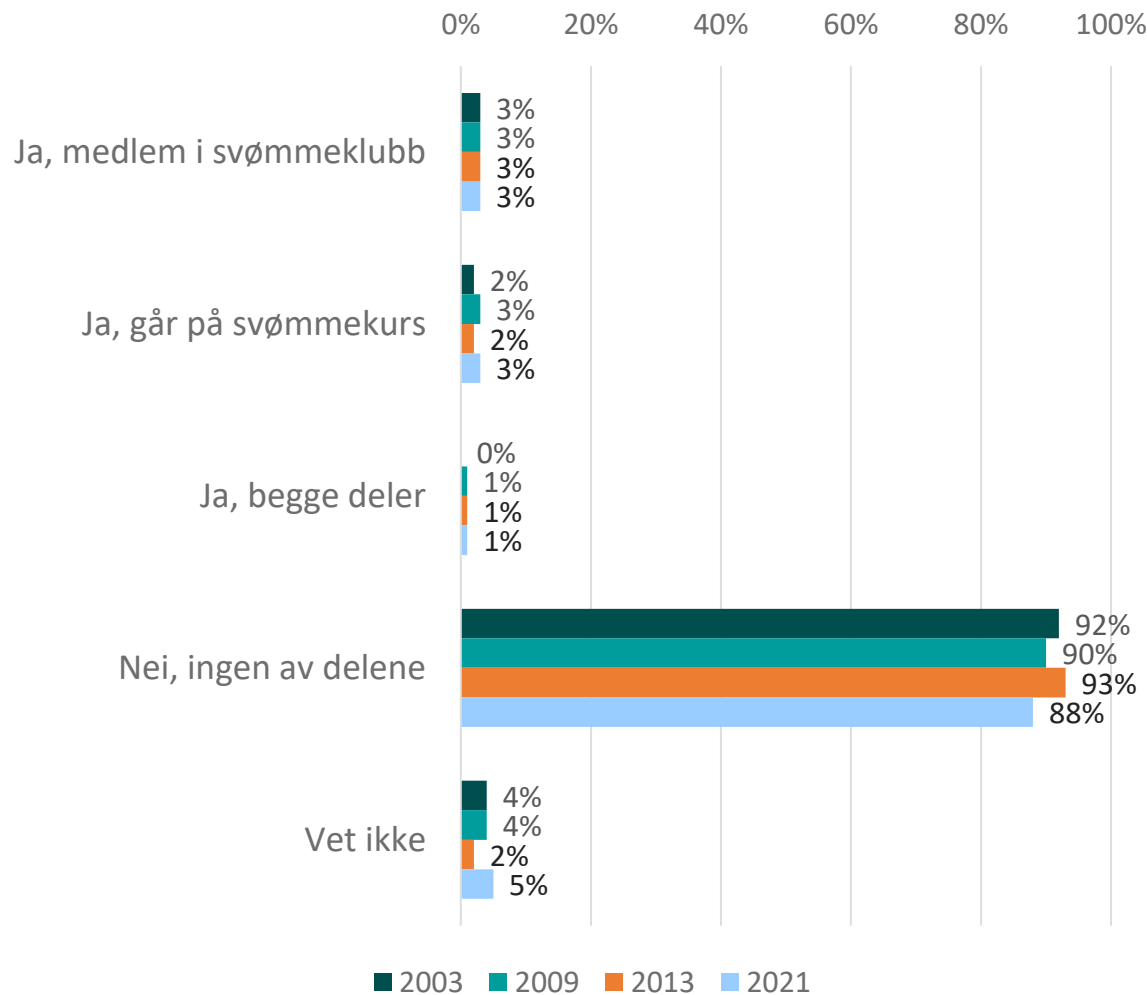
E11 Kan du flyte uten hjelpemidler?

Vi måler bare små justeringer i forhold til 2013

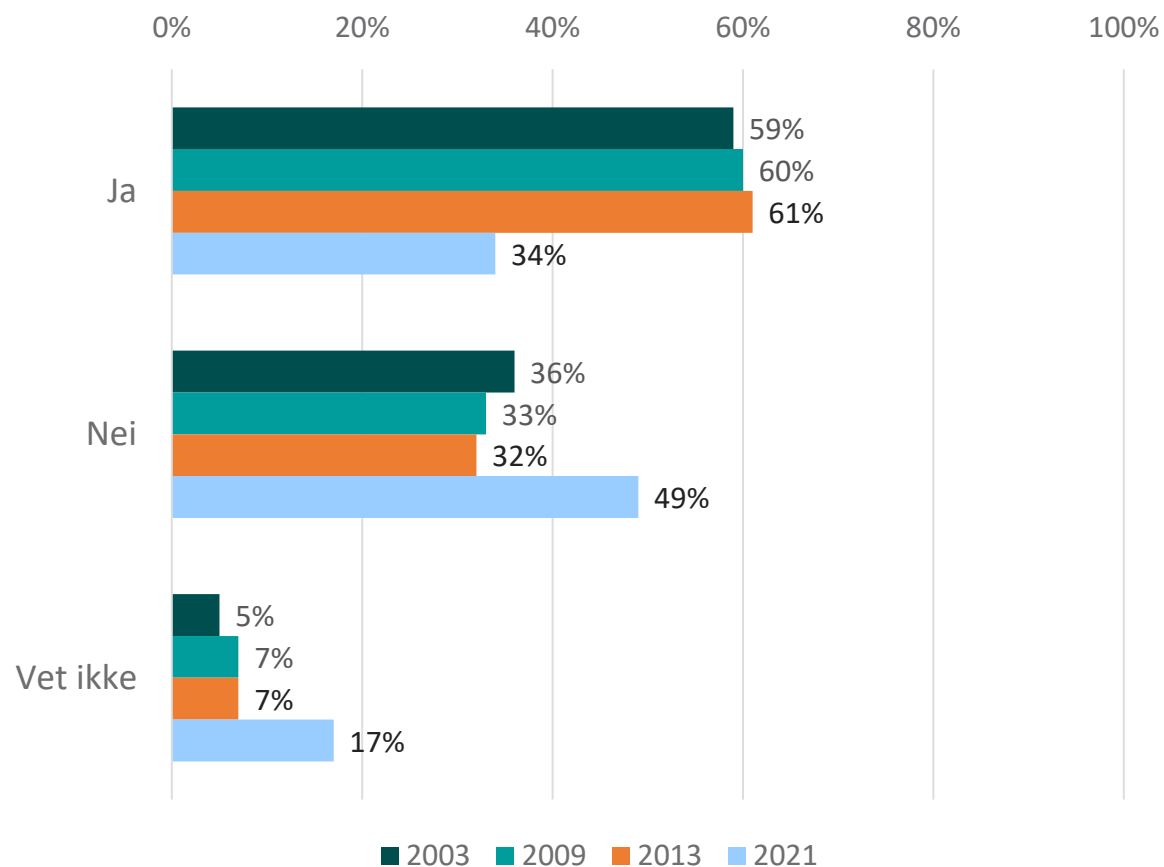
Det er ikke lenger slik at de med foresatte fra Afrika/ Asia ikke kan flyte like bra som andre elever.

E12 Er du i dag medlem av en svømmeklubb, eller går du på svømmekurs utenom skolen?

7% er medlem av svømmeklubb eller går på svømmekurs i dag. Dette er på nivå med det vi har målt før

E13 Har du tatt noen svømmemerker?

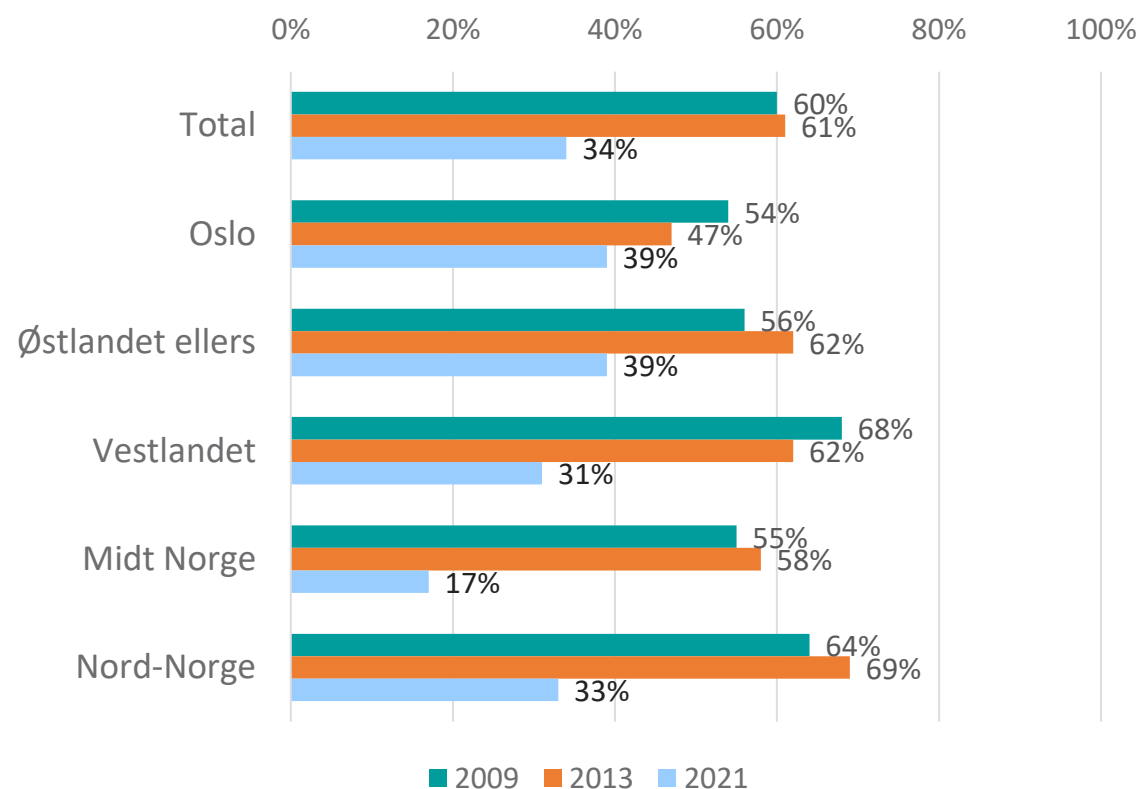

Andelen som har tatt svømmemerker har ligget stabilt på rundt 60% i målingene fra 2003 til 2013. Nå ved årets undersøkelsen har dette falt til nesten det halve.

Elever med foresatte fra Afrika/ Asia er underrepresentert i å ha tatt svømmemerker (25%).

E13 Har du tatt noen svømmemerker?

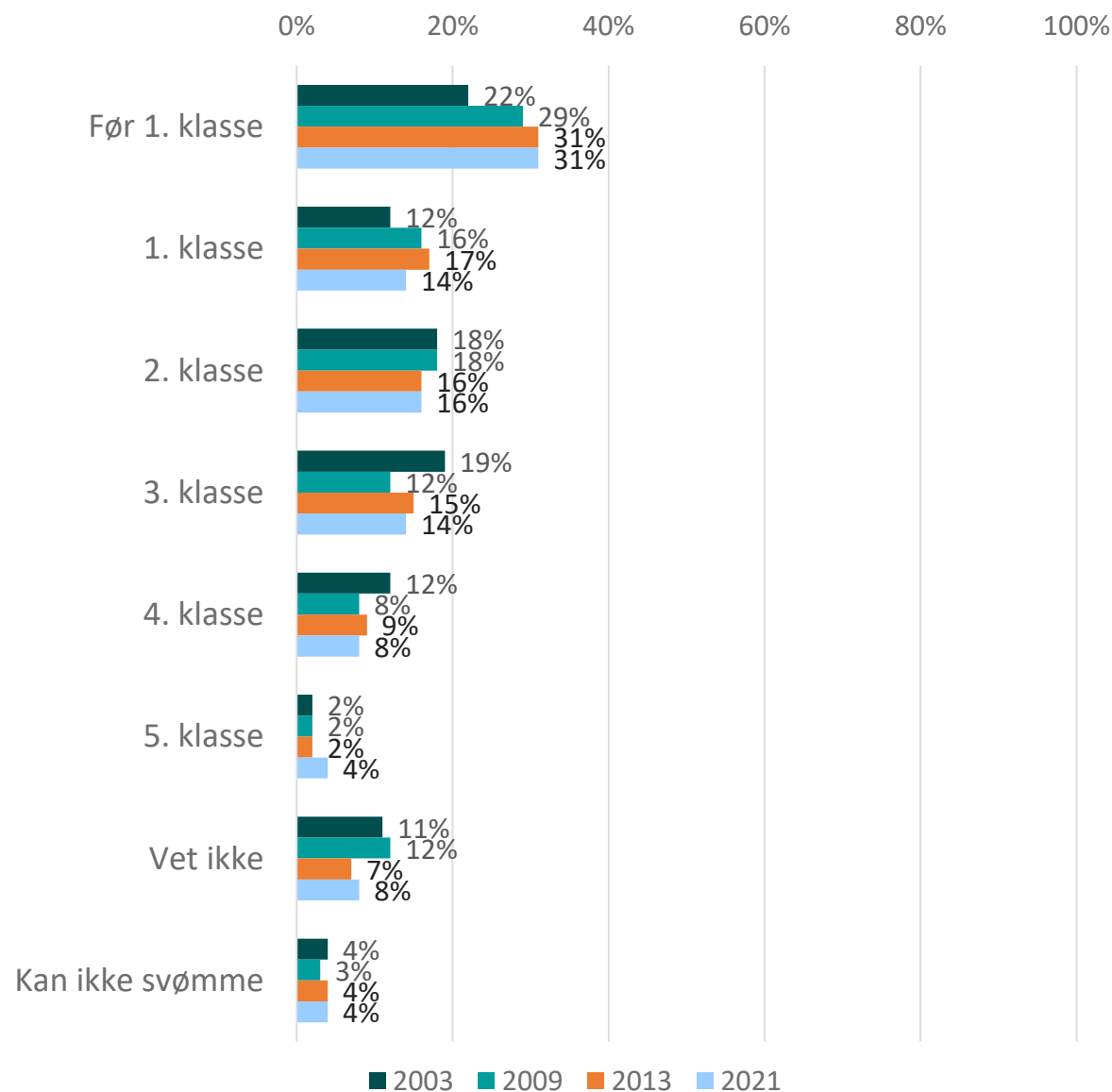
Ja-andeler

Elevene i Oslo, som i tidligere målinger har ligget lavest i andelen som har tatt svømmemerker, er nå på topp sammen med Østlandet ellers (begge 39%).

Men alle regioner har gått sterkt tilbake på dette feltet og særlig er det få i Midt-Norge som har tatt svømmemerker (17%).

E18 Når lærte du å svømme?

Det er 31% som kunne svømme før 1. klasse.

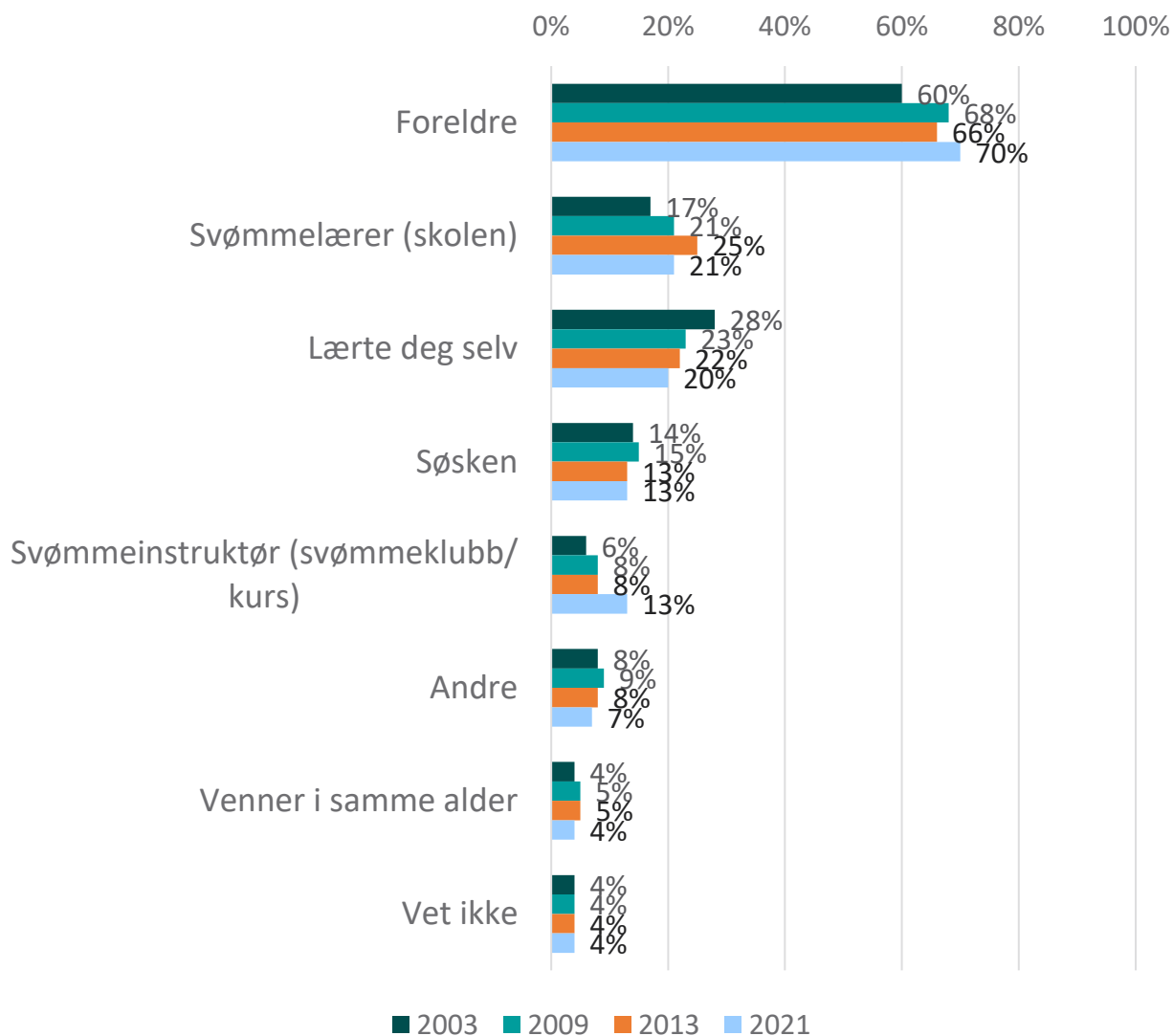
Andelen er på nivå med det vi fant i 2013, men betydelig høyere enn det vi fant i 2003.

Jenter, oftere enn gutter, lærer å svømme tidlig.

Barn med foresatte som er født i land utenfor Europa, er senere med å lære å svømme. Barn av foreldre fra Afrika/ Asia har en andel på 21% som lærte å svømme før 1. klasse (mot 34% blant barn med foresatte fra Norge). Barn av foresatte fra andre land utenfor Europa har en tilsvarende andel på 22%. Vi ser imidlertid at disse elevene med foresatte fra ikke-europeiske land, stort sett tar igjen elever med norske (og europeiske) foresatte i å ha lært å svømme i løpet av 3. og 4. klasse. F.eks. ser vi at blant de med foresatte fra Afrika/ Asia oftere enn før har lært å svømme når de når 5. klasse. Men som vi har sett foran, svømmer disse i snitt kortere distanser enn andre.

E19 Hvem lærte deg å svømme?

Filter: Kan svømme (96%) (Her kunne en oppgi flere svar)

Hele 70% oppgir at foreldre lært dem å svømme og andelen har økt noe fra tidligere målinger.

I år har andelen som har lært å svømme av svømmelærer gått ned noe og det er nå 21% som har lært svømming av svømmelærer.

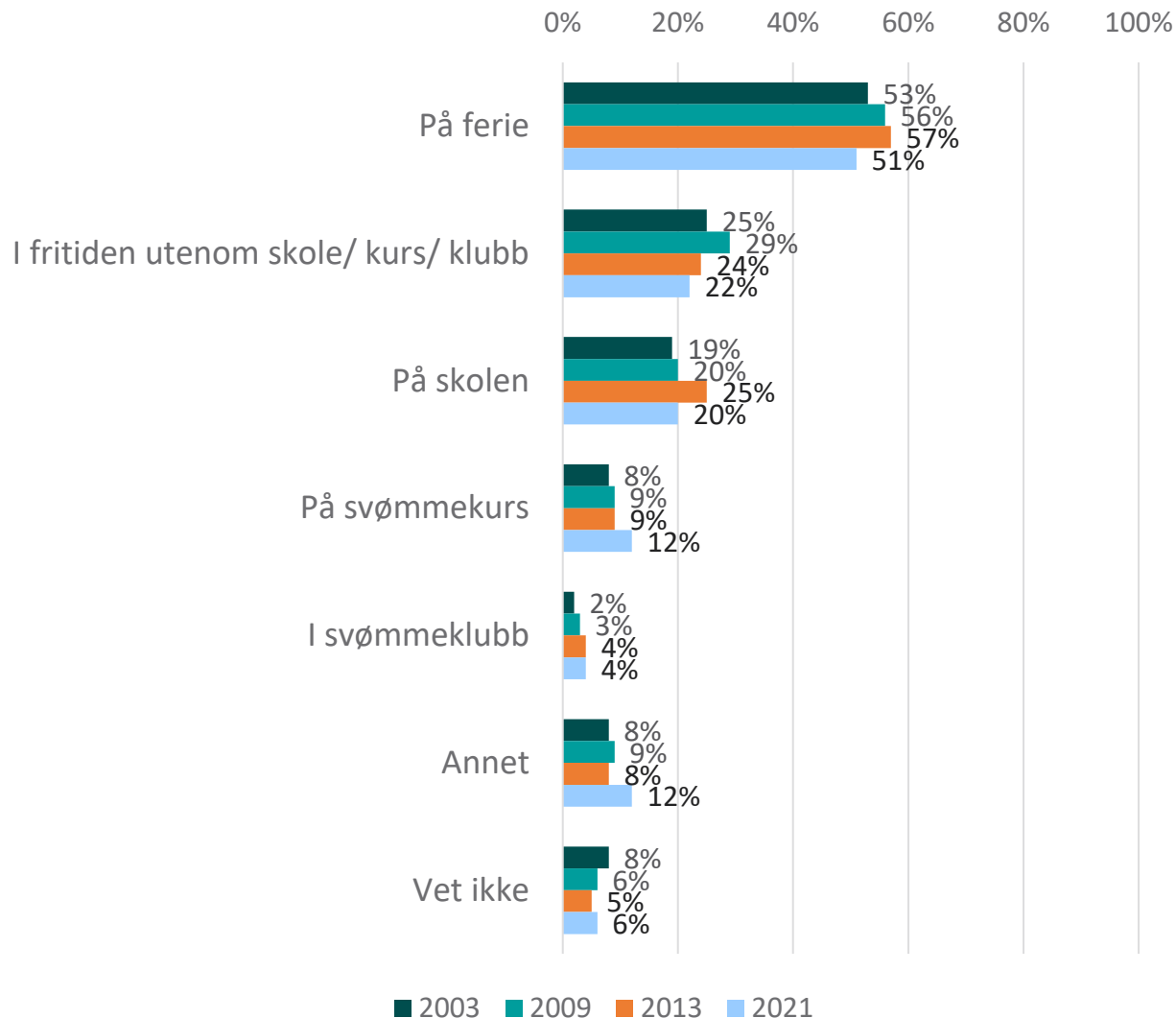
Svømmeinstruktør (svømmeklubb/ kurs) har derimot økt noe og nevnes av 13% nå mot 8% ved de to foregående målinger.

Jenter lærer oftere av foreldre (74%) enn gutter (65%), mens andelen som har lært av svømmelærer er høy i Nord-Norge (40%).

Elever med foresatte fra asiatisk eller afrikansk land, har oftere enn andre lært å svømme på skolen (31%) eller av svømmeinstruktør (24%). I denne gruppen nevnes foreldre av bare 50% av elevene.

E20 Hvor lærte du å svømme?

Filter: Kan svømme (96%) (En kunne oppgi flere svar)

Noen færre har lært å svømme på ferie nå mot tidligere. Det kan kanskje forklares med at færre dro på badeferie til «Syden» forrige sommer.

20% har lært å svømme på skolen totalt sett. For elever på Vestlandet (25%) og i Nord-Norge (41%) betyr skolen mer for svømmeopplæringen. Det samme kan sies for elever med ikke-europeiske foresatte, særlig de med foresatte fra Afrika/ Asia (28%). For denne gruppen betyr også svømmekurs mye (21%).

Elever i Oslo utmerker seg med lav andel som lærer å svømme på skolen (13%). De lærer oftere enn gjennomsnittet å svømme på svømmekurs (23%)

PÅSTANDER OM
SVØMMEDYKTIGHET
SPØRSMÅL E17

HELE 96% SVARER «JA» PÅ
AT «DET ER VANLIGVIS
GØY Å VÆRE I BASSENG»

Det er nå litt færre som synes det er lett å
stupe fra kanten enn i 2013

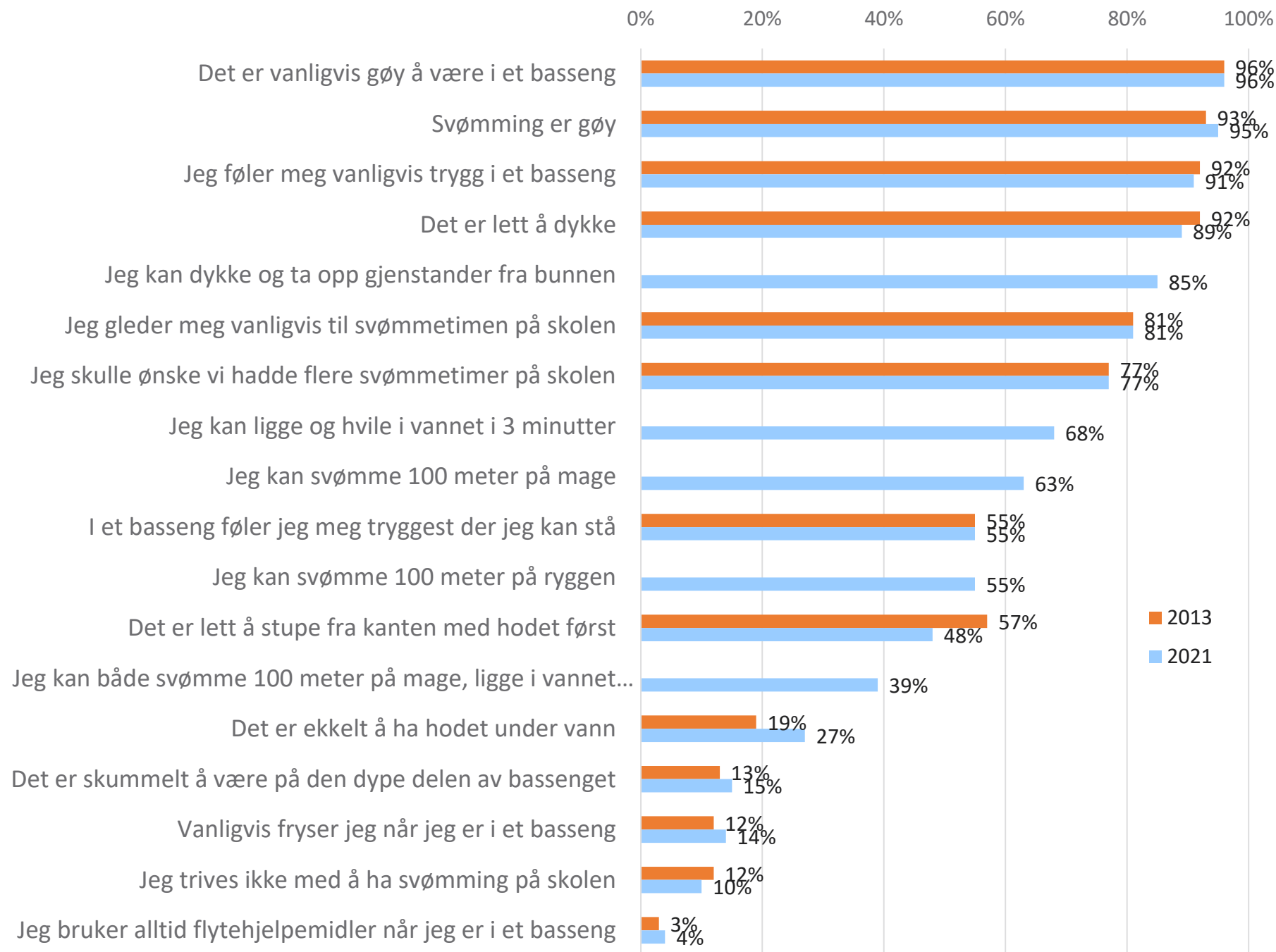
39% greier å kombinere alle
kompetansemålene uten å stoppe

E17 Kryss av for JA hvis du er enig, eller hvis du synes påstanden er sann. Kryss av NEI hvis du er uenig, eller hvis du synes påstanden er usann.

Andelen som svarer ”ja, er enig i påstanden”

- På neste side viser vi alle ja-andelen for alle faktorer vi har målt i dette spørsmålet i år. Spørsmålet er stilt både i år og ved de tidligere undersøkelsene, men vi har lagt til noen flere faktorer i år. På neste side vises 2013- og 2021-tallene. Se endringer mellom tidligere år i tabellen side 33.
- Elevene liker svømming. Dette ser vi ved at hele 96% svarer ja på at «det er vanligvis gøy å være i basseng» og 95% svarer ja på at «svømming er gøy».
- De føler seg også vanligvis trygge i et basseng (91%), og de finner det lett å dykke (også 89%).
- Alle ovennevnte faktorer er omtrent uendret fra 2013-undersøkelsen.
- Der vi kan sammenligne med 2013, ser vi at det er svært små endringer fra den gang. Men for to områder har vi endringer. Og begge disse har utviklet seg i feil retning:
 - Det er nå 9 prosentpoeng lavere andel av elevene som synes at «det er lett å stupe fra kanten med hodet først». I 2013 var det 57% som mente dette var lett, mot 48% nå.
 - Det er nå flere som synes «det er ekkelt å ha hodet under vann». Siden denne faktoren er vendt negativt, er det positivt med lav ja-andel. Vi måler nå 27% som synes dette er ekkelt mot 19% i 2013.

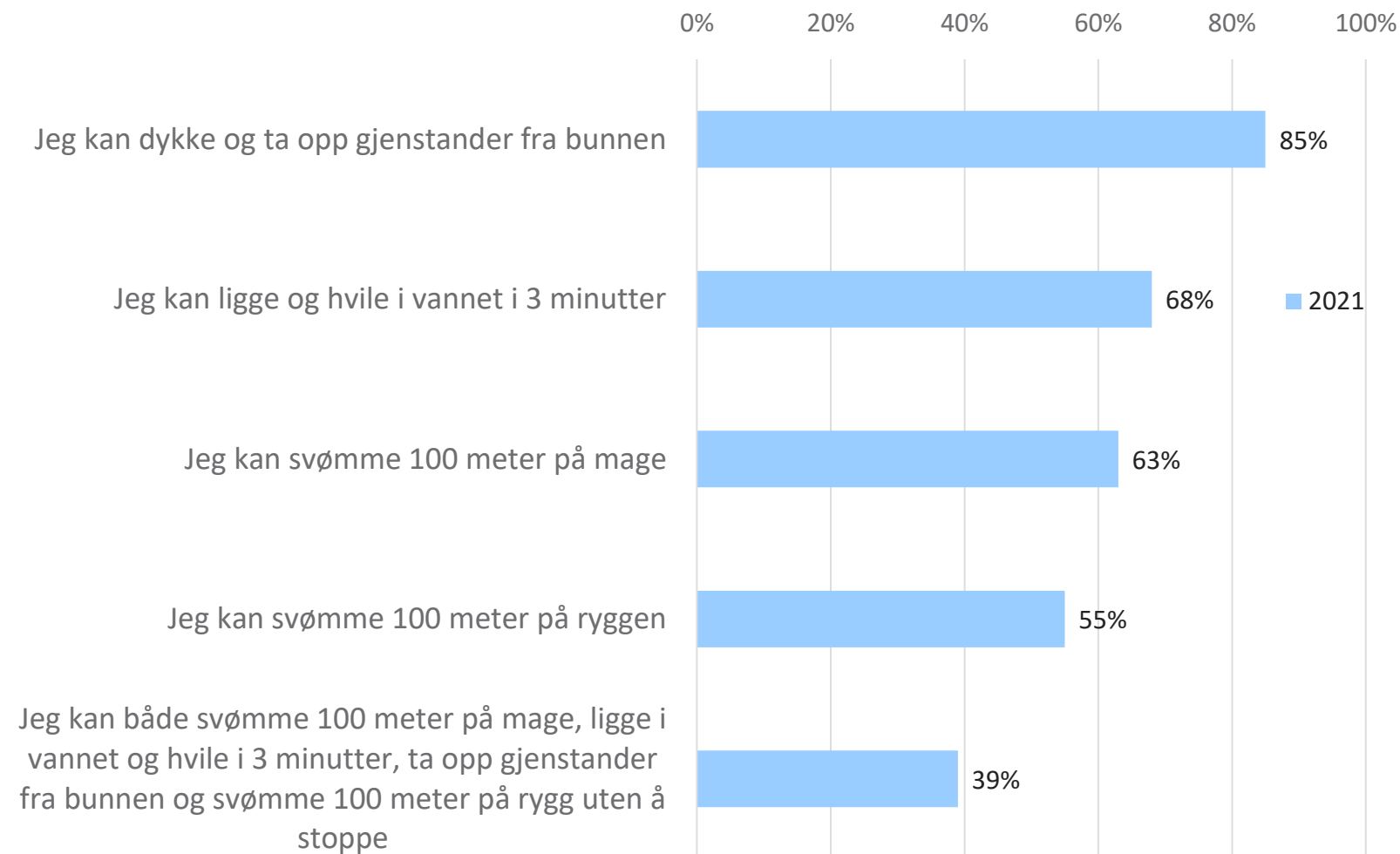

E17 ** Nedenfor står endel påstander om svømming. Kryss av for JA hvis du er enig, eller hvis du synes påstanden er sann. Kryss av NEI hvis du er uenig, eller hvis du synes påstanden er usann.

Grafen viser andeler som svarer "ja, er enig i påstanden"

E17 Nedenfor står endel påstander om svømming. Kryss av for JA hvis du er enig, eller hvis du synes påstanden er sann. Kryss av NEI hvis du er uenig, eller hvis du synes påstanden er usann.

Andelen som svarer "ja, er enig i påstanden"

KOMPETANSEMÅLENE:

Vi ser her at det er svømming som elevene i størst grad mangler kompetanse på. Mange kan dykke og ta opp gjenstander fra bunnen (85%), men særlig svømming på rygg er det bare litt mer enn halvparten av elevene i 5. klasse som kan (55% kan svømme 100 meter på rygg).

Og å kombinere alt dette uten å stoppe, er det 39% som kan gjøre.

E.17. Påstander om svømming

Nedenfor viser vi oppslutning om hvert svar fra 2013, samt endringer i ja-andeler mellom undersøkelsene 2003, 2009 og 2013. Utviklingen mellom 2013 og 2021 fremgår av grafen side 31.

Påstander	Ja-andel	Nei-andel	Vet ikke	Endring 2009-03	Endring 2013-09
Det er vanligvis gøy å være i et basseng	96%	2%	1%	0	0
Svømming er gøy	93%	4%	3%	1	-1
Jeg føler meg vanligvis trygg i et basseng	92%	3%	4%	-1	0
Det er lett å dykke	92%	5%	2%	0	4
Jeg gleder meg vanligvis til svømmetimen på skolen	81%	6%	10%	1	-4
Jeg skulle ønske vi hadde flere svømmetimer på skolen	77%	13%	8%	Nytt i 2009	-1
Det er lett å stupe fra kanten med hodet først	57%	32%	10%	-3	5
I et basseng føler jeg meg tryggest der jeg kan stå	55%	36%	9%	2	3
Det er ekkelt å ha hodet under vann	19%	78%	2%	1	2
Det er skummelt å være på den dype delen av bassenget	13%	84%	3%	-1	3
Vanligvis fryser jeg når jeg er i et basseng	12%	81%	6%	1	2
Jeg trives ikke med å ha svømming på skolen	12%	78%	7%	-3	-1
Jeg bruker alltid flytehjelpemidler når jeg er i et basseng	3%	94%	2%	0	0

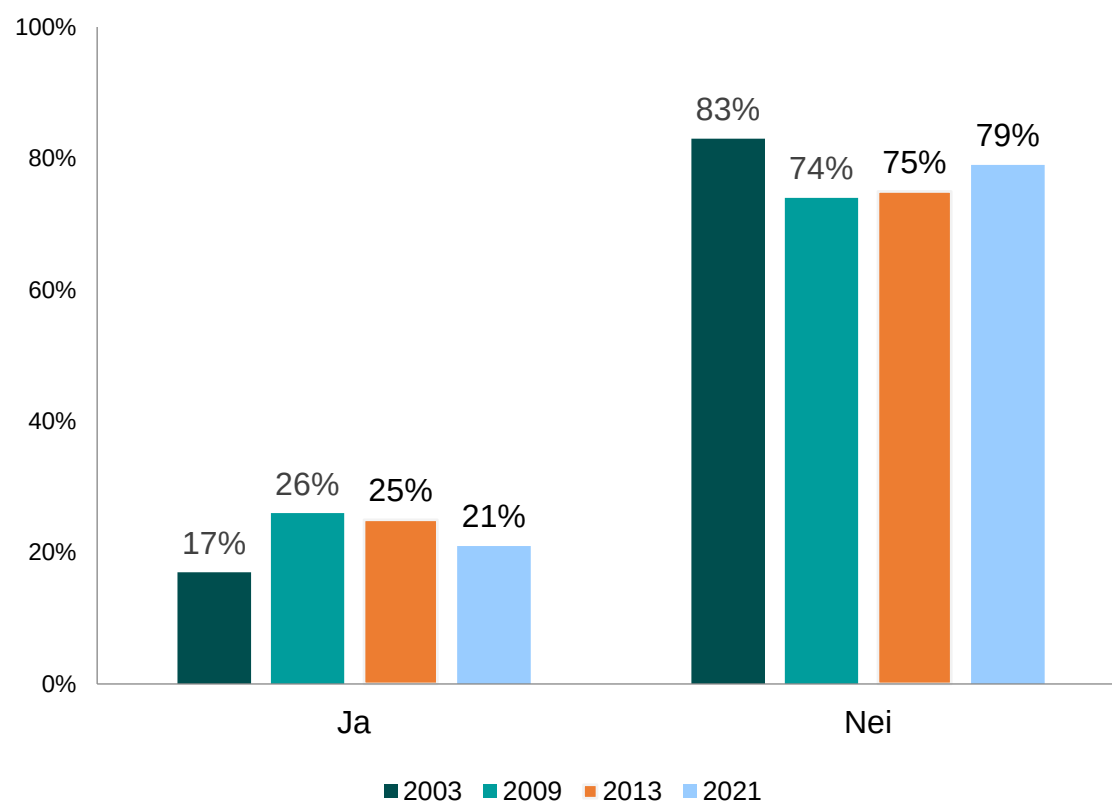
BASSENG OG
SVØMMEHALL
SPØRSMÅL L4 – L5

21% AV SKOLENE HAR
BASSENG PÅ SKOLENS
OMRÅDE

For de skoler som ikke har eget basseng, er
det 41% som har en svømmehall 4 km eller
en kortere distanse unna

L4 Har skolen eget basseng på skoleområdet?

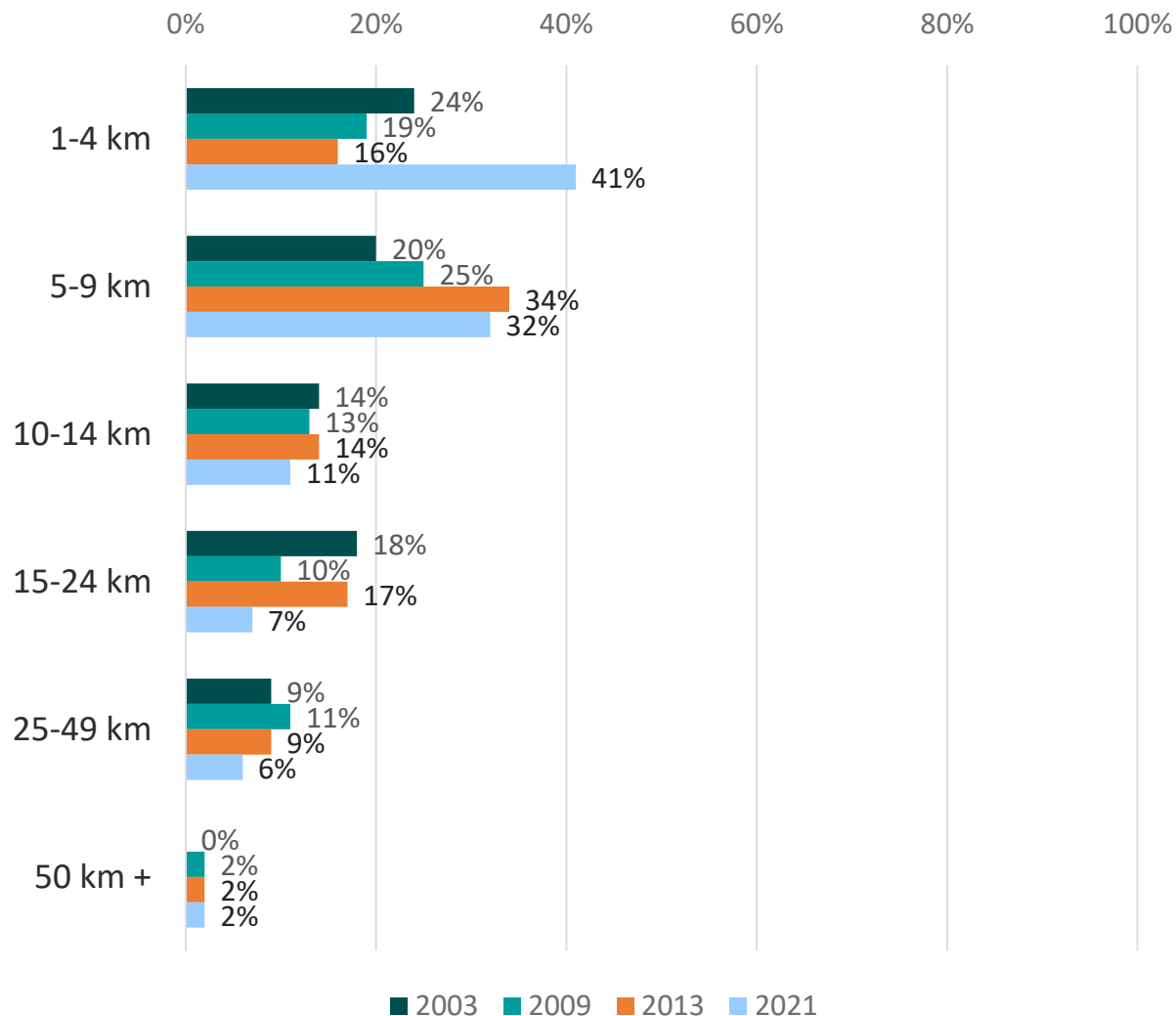

Ifølge årets måling, er det nå en andel på 21% av skolene som har basseng på skolens område. Dette er noe lavere nivå enn det vi målte tidligere (2013 og 2009).

Andelen er lavest i området Oslo/Østlandet med 11%. (Vi målte 20% i 2013 for samme område.) For området Vest/Midt/Nord er tilsvarende andel 32% (mot 28% i 2013).

L5 Reisevei til svømmehall i kilometer?

Filter: Skolen har ikke eget basseng (79%)

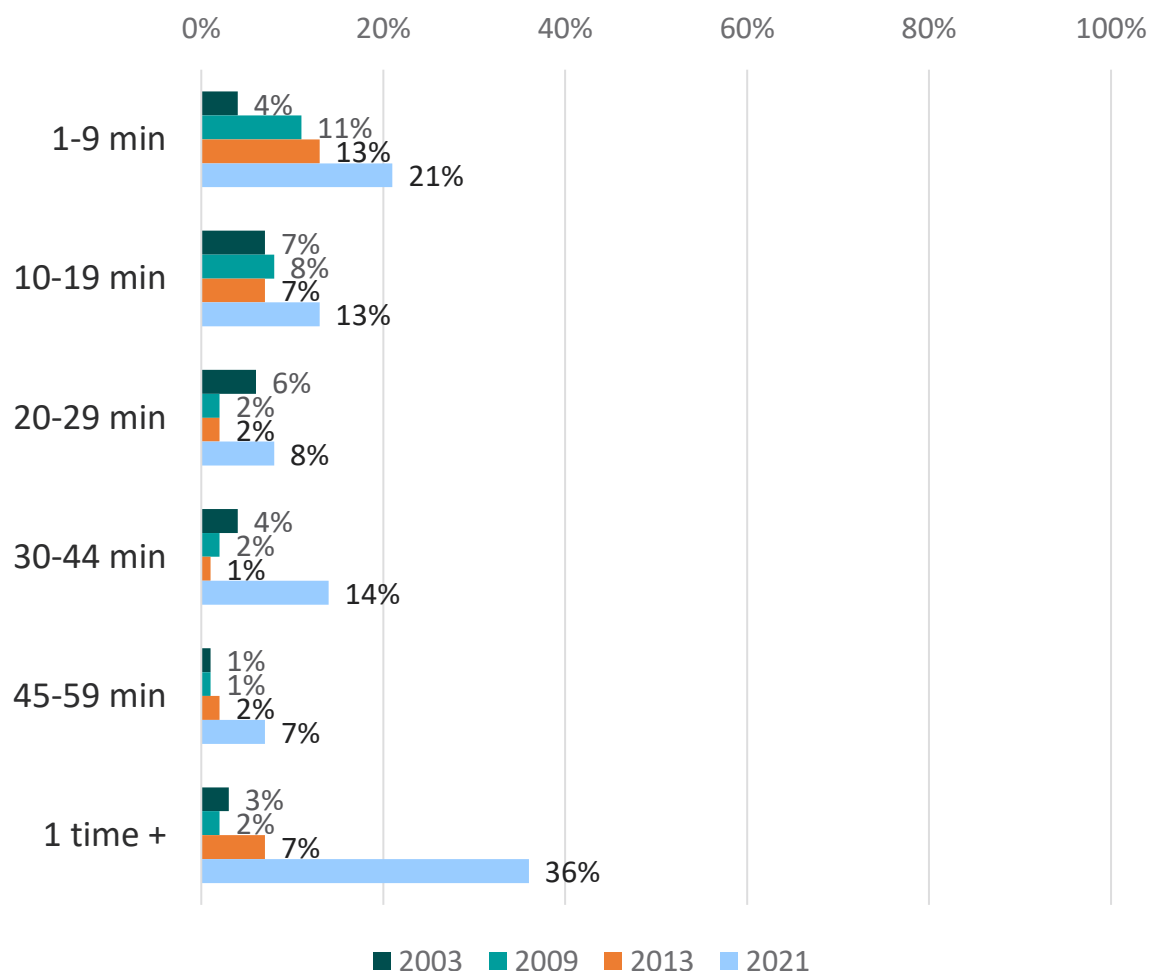
For de skoler som ikke har eget basseng, måler vi nå en betydelig høyere andel som har kort vei til svømmehall. Hele 41% har en svømmehall bare 1-4 km unna. Andelen har økt fra 16% i 2013.

Frem til 2013 gikk andelen med kort reisevei til svømmehall ned i en trend, men dette har altså snudd og forbedret seg mye de siste årene. Utviklingen skjer kanskje delvis som en følge av at mange bygdeskoler er lagt ned og at flere lærere befinner seg nå på skoler som ligger mer sentralt til. I 2013 var det 34% av skolene i utvalget som hadde 200 eller flere elever, mens ved årets undersøkelse er tilsvarende andel 54%.

Det er nå omtrent like stor andel i Oslo/ Øst som i øvrige deler av landet, med 1-4 km til svømmehall (hhv. 42% og 40%).

L5 Reisevei til svømmehall i minutter? (gangavstand)

Filter: Skolen har ikke eget basseng (79%)

Her vil vi konsentrere oss om årets tall. Grunnen er at vi ved tidligere målinger har hatt en svært høy andel lærere som lot være å svare på spørsmålet. Det kunne man i tilfelle man mottok papirskjemaer, som vi delvis benyttet i de tidligere undersøkelsene og kanskje har dette spørsmålet vært vanskelig å svare på? I år har alle uten eget bassen på skolen, svart på spørsmålet. Dermed øker oppslutningen om alle svaralternativene, men særlig øker andelen for 1 time og lengre gangavstand. Det er nok de med svært lang avstand, som særlig har latt være å svare i tidligere undersøkelser.

Her ser vi at mer enn 1 av 3 har mer enn 1 times avstand til svømmehall. Hele 42% kan derimot nå svømmehallen innen 30 minutter.

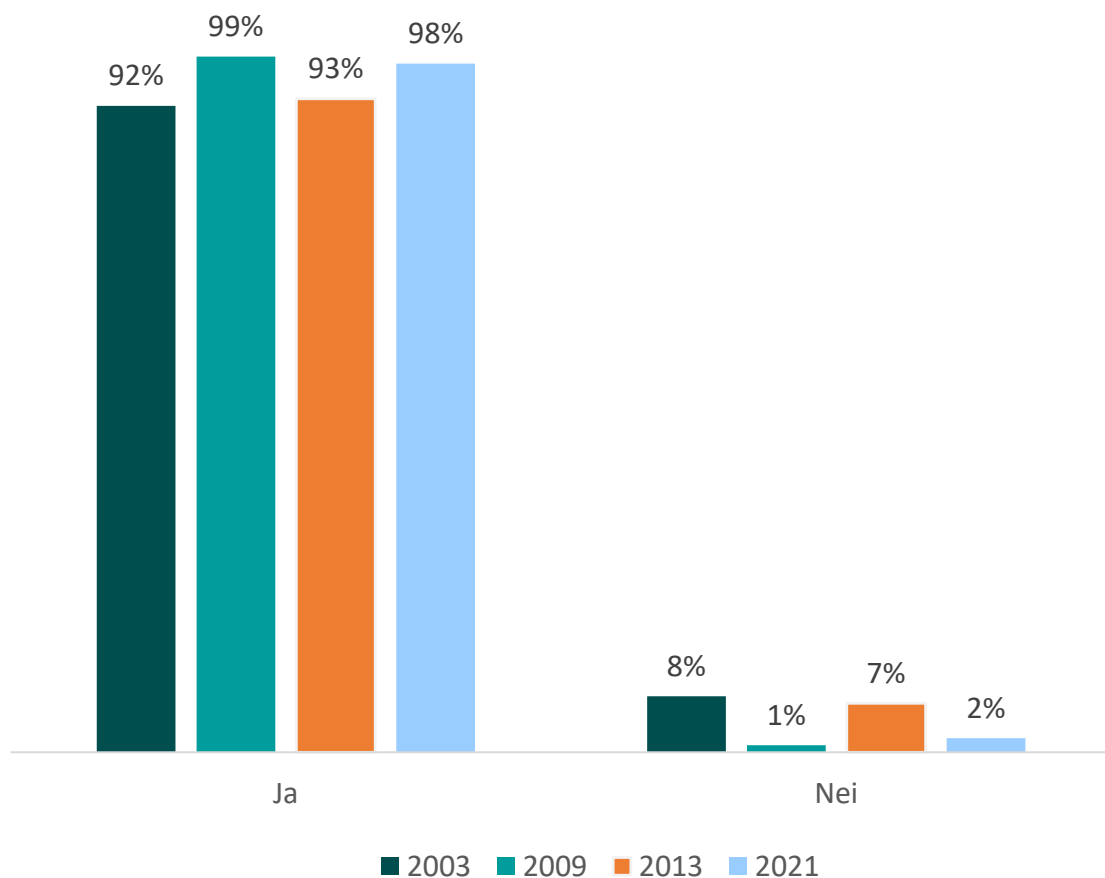
SVØMMEUNDERVISNING SPØRSMÅL L6 – L12

NESTEN ALLE SKOLER HAR
TILBUD OM
SVØMMEUNDERVISNING
(98%)

Bare 1 av 3 lærere mener
kompetansemålet om svømmedyktighet
på 4. trinn er realistisk med de
rammebetingelsene man har

L6 Har skolen tilbud om svømmeopplæring?

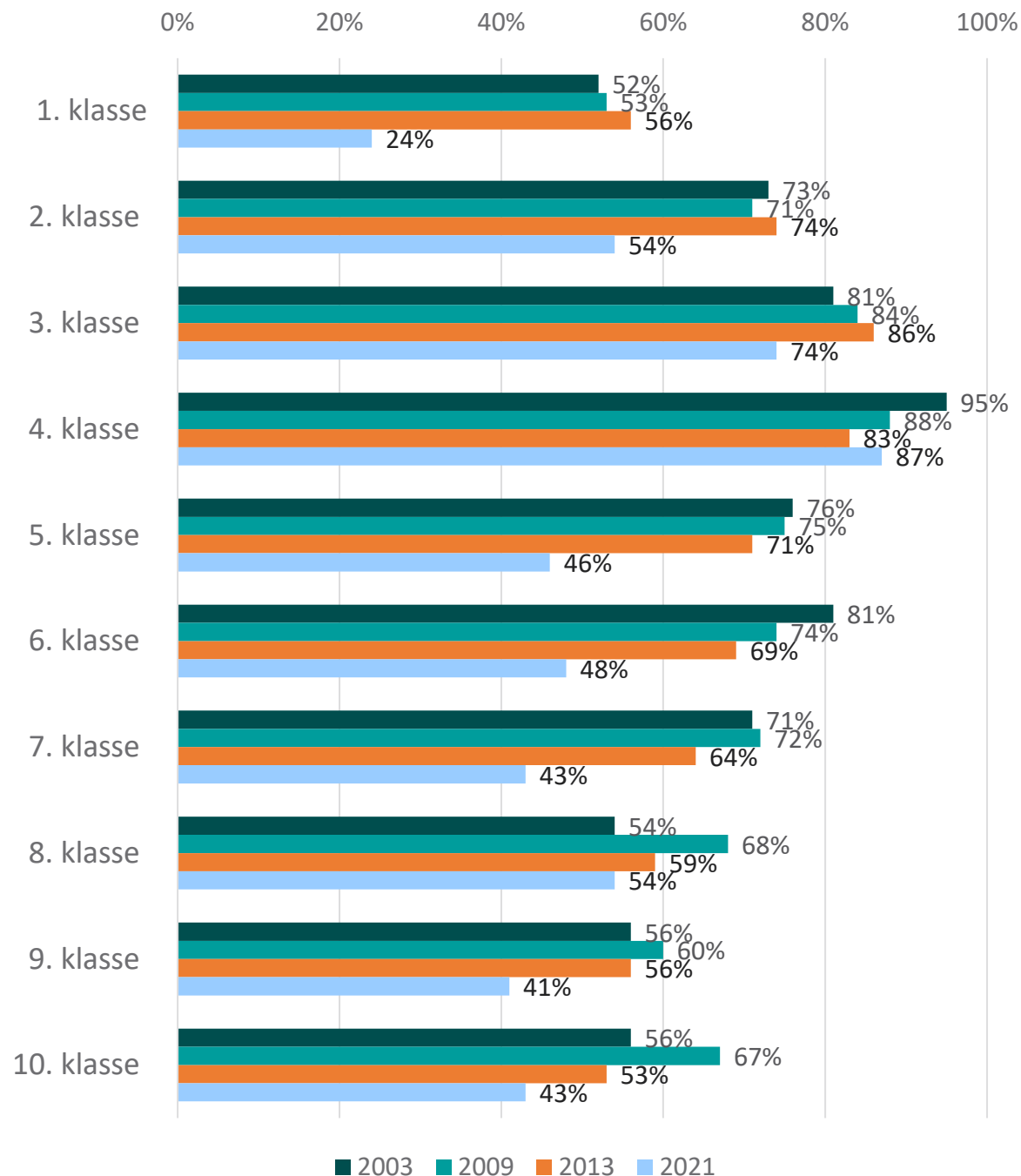
Det ser ut for at 98% av skolene tilbyr svømmeopplæring.

De skolene som ikke tilbyr svømmeopplæring utgjør bare 2 skoler i vår database og disse er begge skoler med under 200 elever.

L7 Hvorfor har skolen ikke tilbud om svømmeopplæring?

Det er 2 lærere som oppgir at man ikke har tilbud om svømmeopplæring på skolen. I et oppfølgingsspørsmål fremkommer følgende forklaringer på hvorfor de ikke har slik opplæring

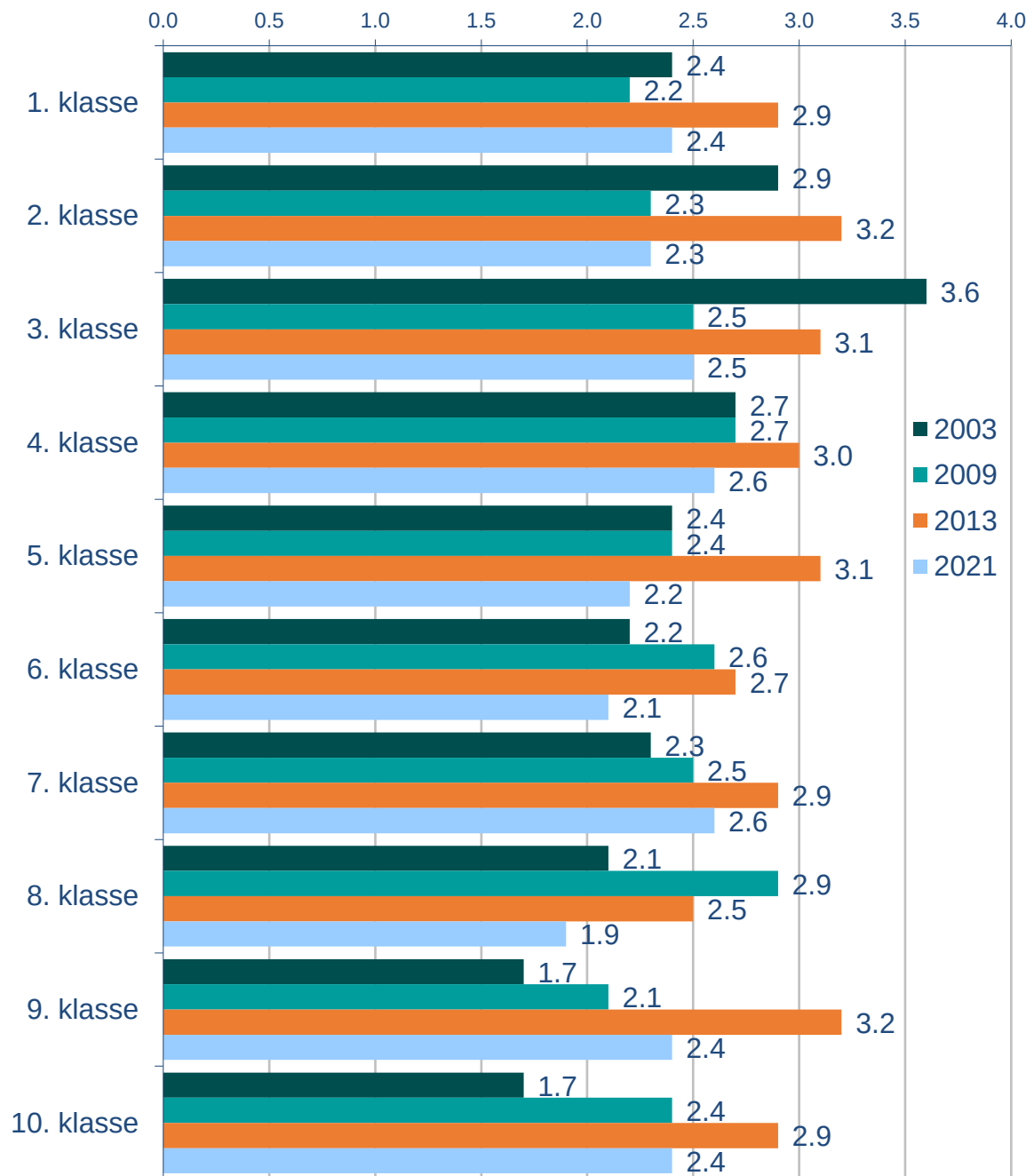
Svar	Andel
Skolen har for dårlig økonomi	1 svar
Lang avstand til svømmehall	1 svar
Skolen har ikke tilgang til svømmehall	1 svar
Annen årsak	1 svar

L8.A Hvilke klassetrinn på skolen har svømmeundervisning dette skoleåret? Filter: Har svømmeopplæring og har klassetrinnet på skolen

Når vi studerer skolene som har undervisning i svømming, finner vi en nedgang for alle klassetrinn bortsett fra 4. klassetrinn, som har en liten økning i forhold til 2013. Nedgangene vil vi nok tilskrive pandemien.

Det er nå mest vanlig med svømmeundervisning i 4. klasse, med 3. klassetrinn som en god nummer to. I 2013 målte vi høyest andel med svømmeundervisning for 3. klassetrinn.

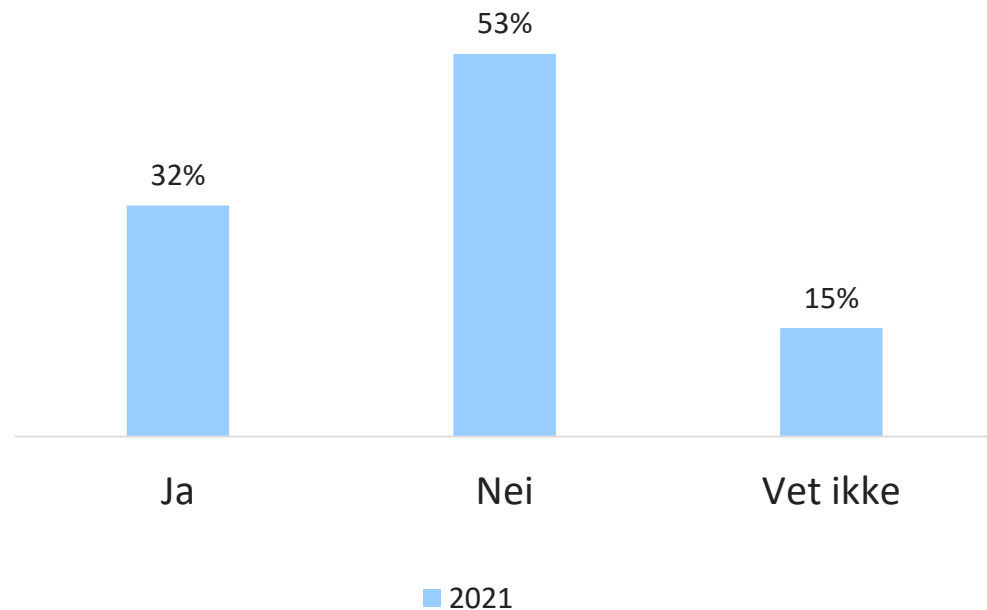
L8.B Hvor mange timer svømmeundervisning har hvert trinn pr. måned?

Filter: Skolen har tilbud om svømmeopplæring (98%)

MERK: i 2013 antok vi at noen lærere hadde misforstått dette spørsmålet og at de mest sannsynlig svarte for eget antall undervisningstimer pr. klassetrinn. Vi forsøkte å rette opp dette i samråd med oppdragsgiver ved å ta ut de mest ekstreme timetallene fra basen, men trolig hadde vi ikke tatt ut tilstrekkelig av besvarelsene. Vi tror at det betydelig høyere timetallet i 2013 kan være litt for høyt og at det vi måler nå er nærmere reelt timetall. I år har vi presisert dette nærmere i spørreskjemaet.

Det kan se ut for at vi nå har et nivå som ligne på 2009.

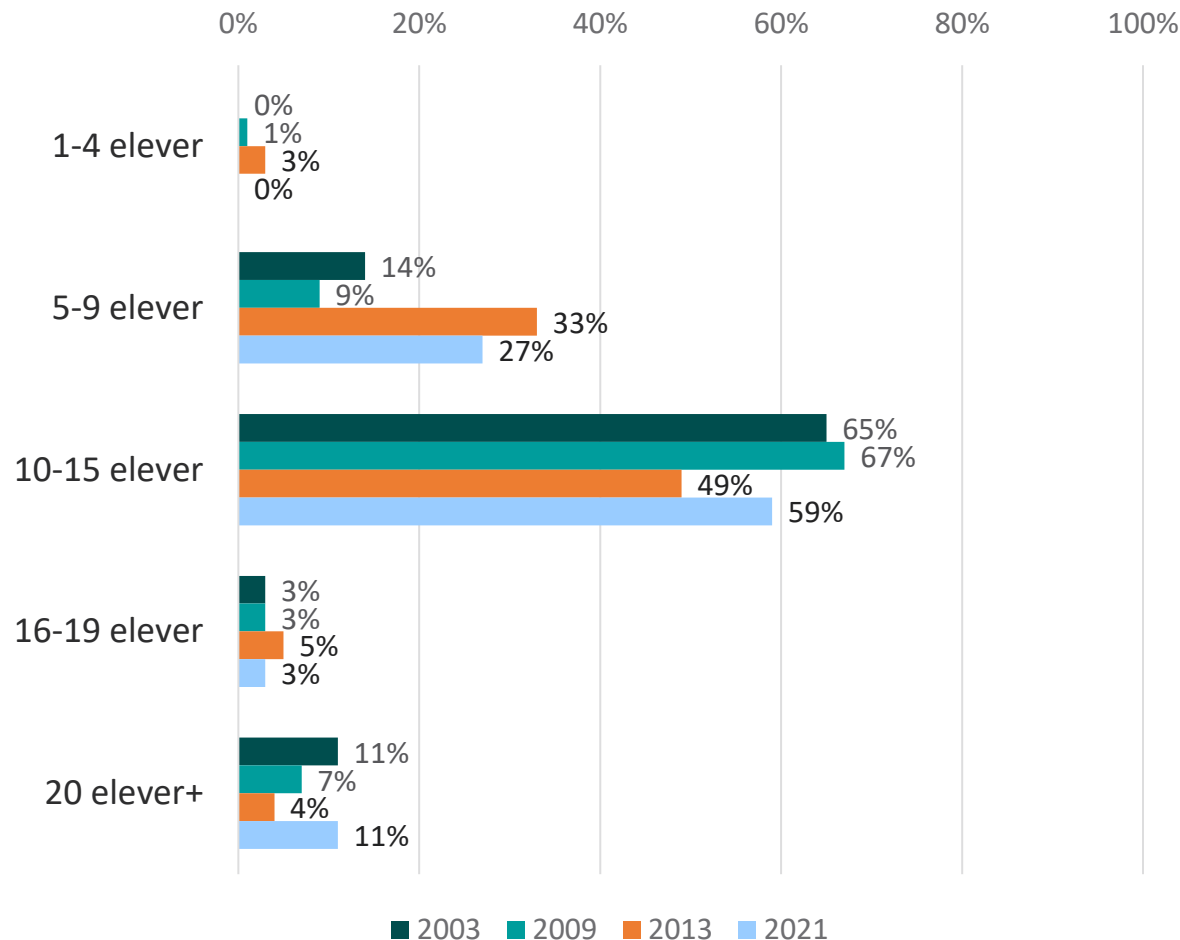
Q.L9 Mener du kompetansemålet om svømmedyktighet på 4. trinn er realistisk å oppnå med de rammebetingelser dere har?

Spørsmålet er ikke stilt tidligere. Vi ser her at bare 1 av 3 lærere mener kompetansemålet om svømmedyktighet på 4. trinn er realistisk.

L10 Hvor mange elever er det gjennomgående i svømmetimen pr undervisningskyndig lærer/ voksen?

Filter: Skolen har tilbud om svømmeopplæring (98%)

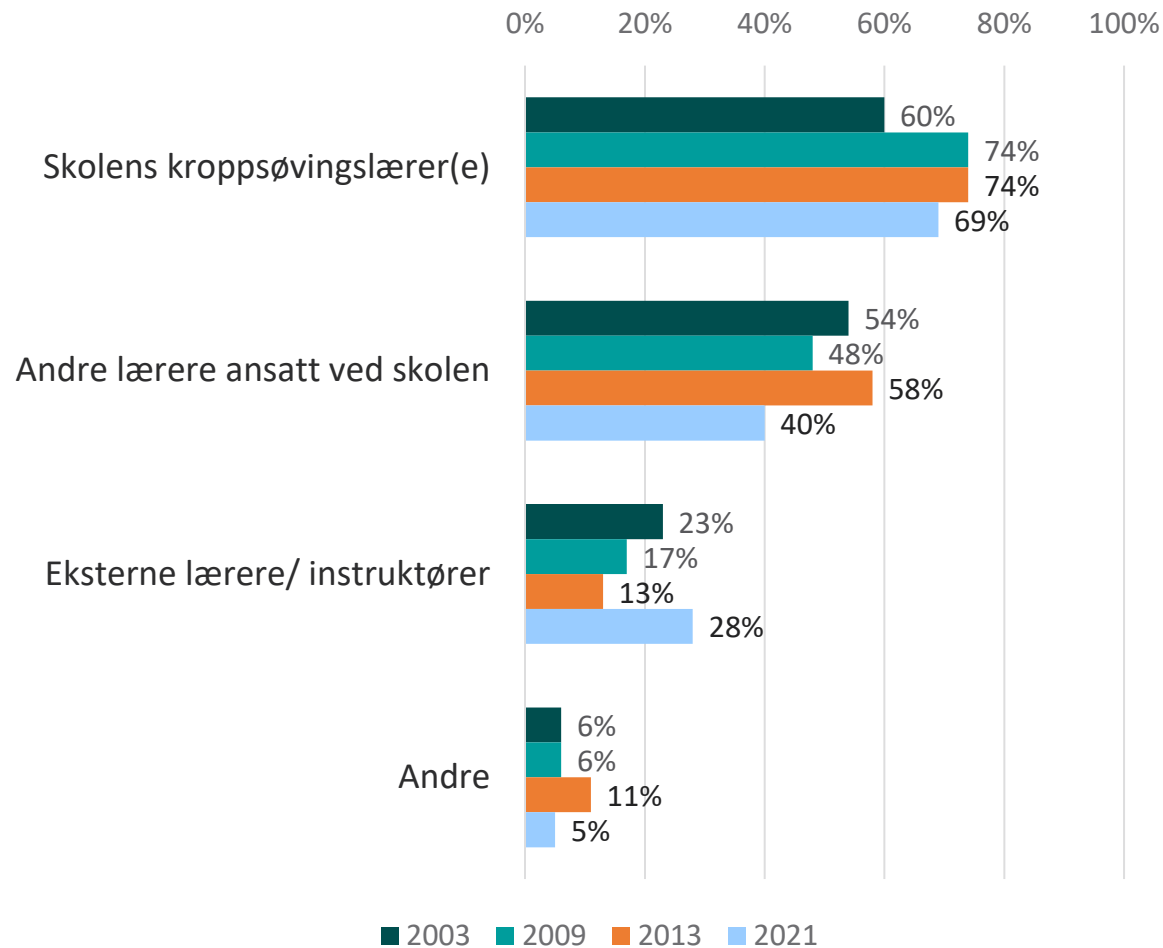
27% av lærerne oppgir at de har under 10 elever pr undervisningskyndig lærer/ voksen. Det mest vanlige er å ha mellom 10 og 15 elever pr undervisningskyndig lærer/ voksen (59% svarer dette).

Gjennomsnittet ligger på ca. 12,7 elever pr svømmekyndig lærer/ voksen. (Vi målte 11 elever i gjennomsnitt i 2013.) Økningen i elevtallet kan ha sin årsak i at vi nå har færre små skoler.

Når vi studerer dette for skolens størrelse, finner vi at gjennomsnittet er 11,2 for skoler med under 200 elever, mens tilsvarende tall er 14,4 for større skoler.

L11 Hvem underviser i svømming ved skolen?

Filter: Har tilbud om svømmeopplæring (98%)

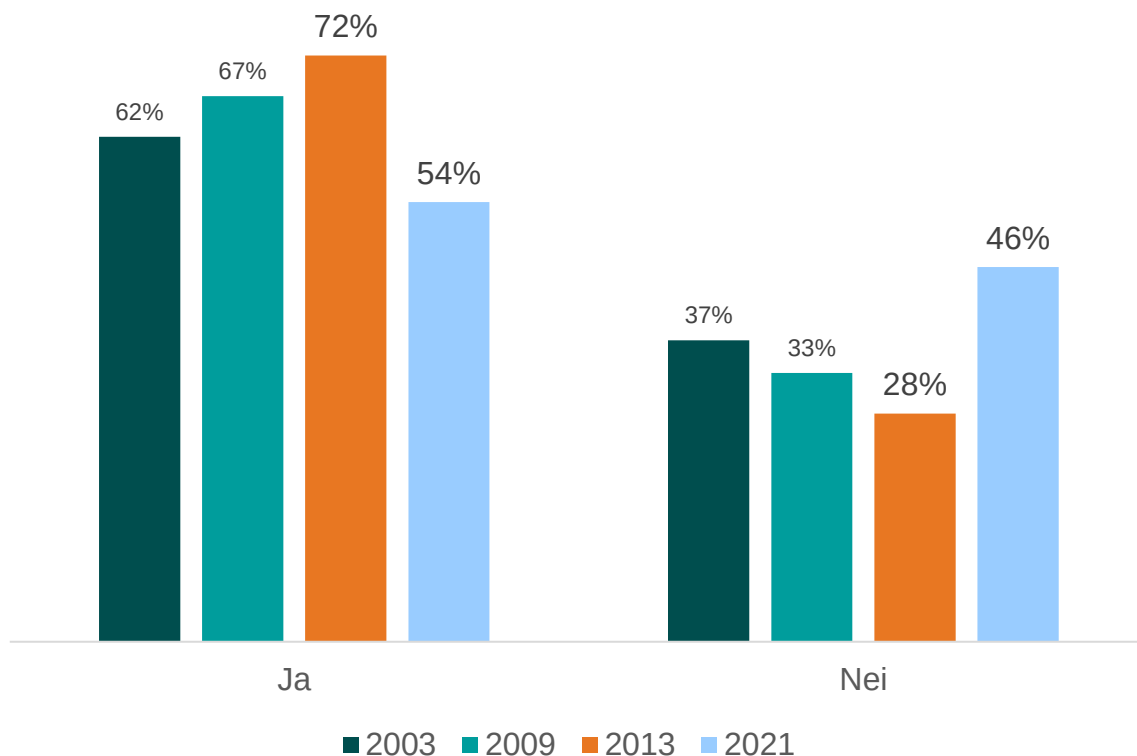
Andelen kroppsøvingslærere som underviser i svømming er på nesten samme nivå som i 2013. Andelen andre lærere ved skolen har derimot gått ned med hele 18 prosentpoeng.

Det er mer vanlig nå enn tidligere med eksterne lærere/ instruktører (28% nå mot 13% i 2013).

Eksterne lærere/ instruktører er mer vanlig på større skoler (38%) og på skoler som ikke har eget basseng (34%).

L12 Underviser du selv i svømming ved skolen inneværende år?

Filter: Har tilbud om svømmeopplæring (98%)

Vi har allerede sett at andelen med eksterne lærere/ instruktører har økt siden 2013. Dette må være årsaken til at de lærere som svarer på undersøkelsen, ikke like ofte underviser i svømming selv.

PÅSTANDER OM
SVØMMEUNDERVISNING
SPØRSMÅL L13

37% AV LÆRERNE ER
ENIG I AT DET ER
VANSKELIG Å LÆRE
ELEVENE Å SVØMME

86% av lærerne er enig i at de skulle
ønske det ble satt av flere timer til
svømmeopplæringen

Q.L13. Nedenfor står endel påstander om svømming. Kryss av for i hvilken grad du er enig eller uenig i de ulike påstandene

Filter: Underviser i svømming (54%)

På neste side viser vi utsagnene vi stilt til de av lærerne som underviser i svømming selv og for en stor del dreier det seg her om rollen som svømmelærer og hvor godt rystet de er for den.

10% av dem er enig i at de ofte føler seg utrygge, m.t.p. sikkerheten i svømmetimedene (7% helt enig + 3% delvis enig). I 2013 målte vi samme andel enige (5% helt enig + 5% delvis enig)

86% av dem er enig i at de skulle ønske det ble satt av flere timer til svømmeopplæringen (64% helt enig + 22% delvis enig). I 2013 var tilsvarende andel 82% (46% + 36%)

37% av lærerne er enig i at det er vanskelig å lære elevene å svømme (1% helt enig + 36% delvis enig). Andelen har økt fra 2013 og frem til i dag (1% + 19% for 8 år siden)

21% er delvis uenig i at de kjenner godt til støttemateriellet for svømme- og livdredningsopplæringen

14% (mot 6% i 2013) er enig i at de føler de ikke kan nok om livredning (4% helt enig + 10% delvis enig).

19% er enige i at de føler de har for dårlige kunnskaper i å undervise i svømming (4% helt enig + 15% delvis enig). I 2013 var denne andelen 8% (2% + 6%)

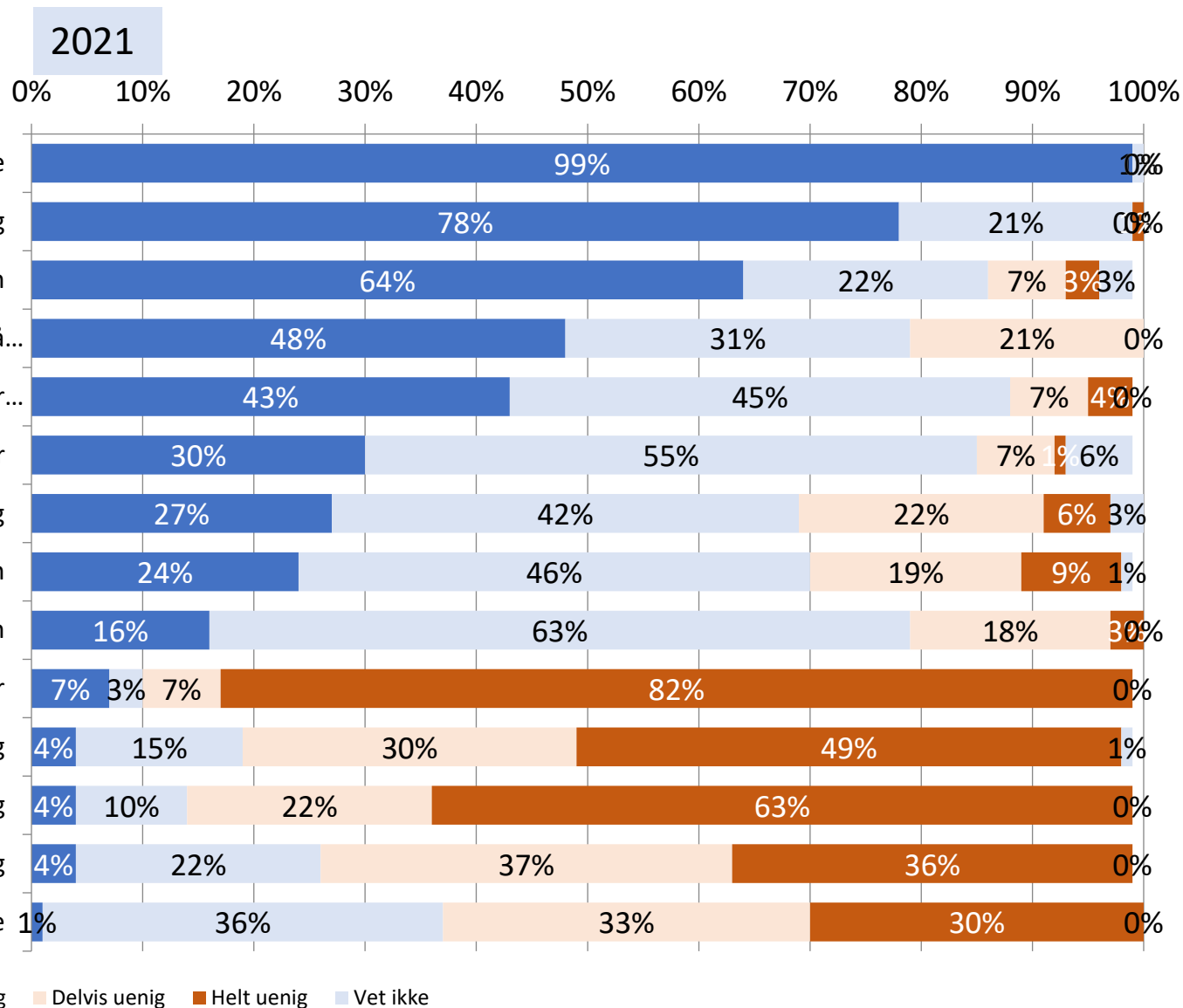
79% av de som underviser i svømming kjenner godt til støttemateriell for svømme- og livredningsopplæringen man finner på www.svømmedyktig.no

88% av svømmelærerne kjenner godt til forskrift til opplæringsloven § 12-1 bokstavene a og b om trygghet for elevene under svømme- og livredningsopplæring i skolen

På side 50 kan man se hvordan det ble svart i 2013. I tabellen på side 51 kan en også se endringene mellom tidligere undersøkelser

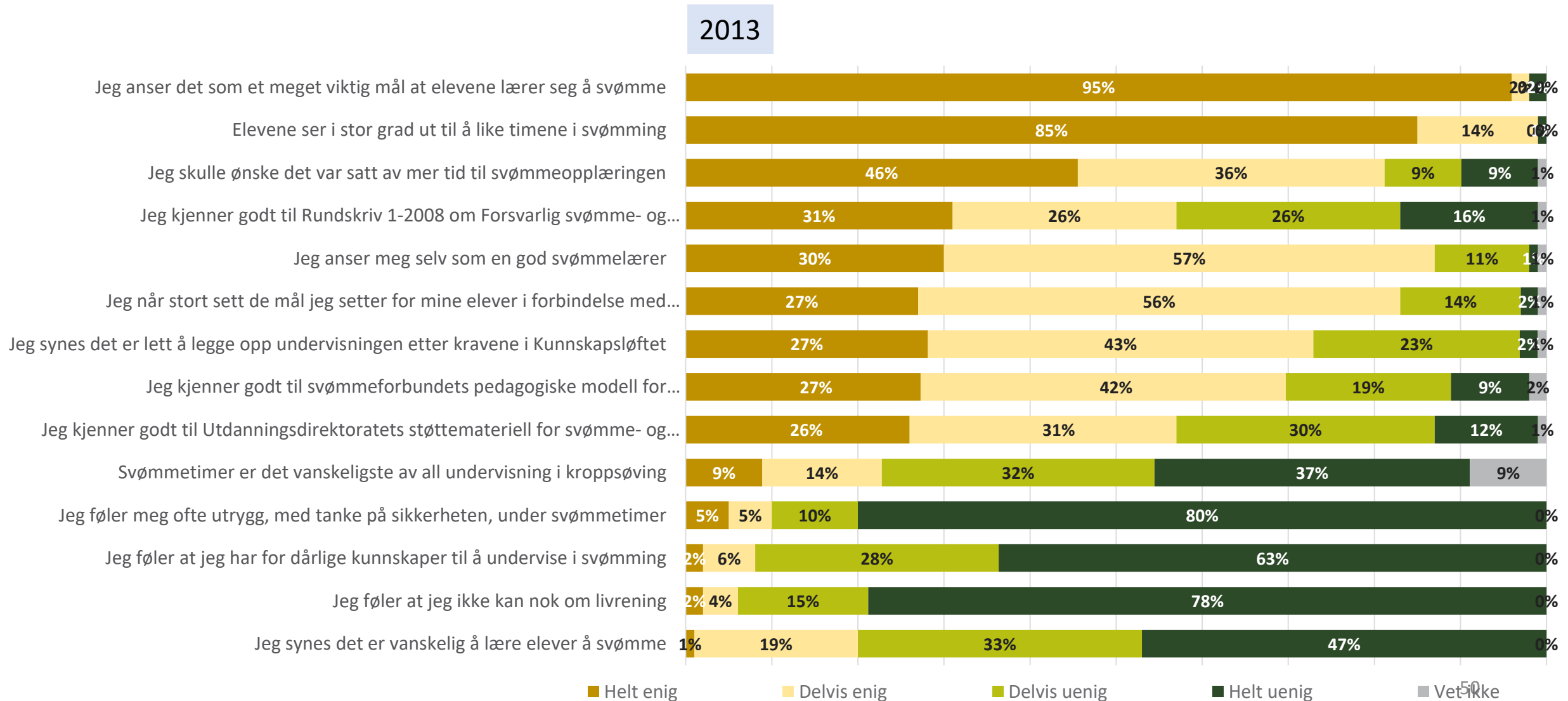
L13. Nedenfor står endel påstander om svømming. Kryss av for i hvilken grad du er enig eller uenig i de ulike påstandene

Filter:
Underviser i svømming (54%)

L13 Nedenfor står endel påstander om svømming. Kryss av for i hvilken grad du er enig eller uenig i de ulike påstandene?

Filter: Underviser i svømming (67%)

Q.L.13. Påstander om svømming

Nedenfor viser vi oppslutning om helt/delvis enig og helt/delvis uenig, samt endringer i enig-andeler mellom undersøkelsene. Stadig flere kjenner svømmeforbundets pedagogiske modell og stadig færre føler at de har for dårlige kunnskaper til å undervise i svømming

Påstander	Enig-andel	Uenig-andel	Vet ikke	Endring 2009-03	Endring 2013-09
Elevene ser i stor grad ut til å like timene i svømming	99%	1%	0%	0	1
Jeg anser det som et meget viktig mål at elevene lærer seg å svømme	97%	2%	0%	-3	0
Jeg anser meg selv som en god svømmelærer	87%	12%	1%	9	-1
Jeg når stort sett de mål jeg setter for mine elever i forbindelse med svømmeopplæringen	83%	16%	1%	-9	3
Jeg skulle ønske det var satt av mer tid til svømmeopplæringen	82%	18%	1%	-1	0
Jeg synes det er lett å legge opp undervisningen etter kravene i Kunnskapsløftet	70%	25%	1%	5	-4
Jeg kjenner godt til svømmeforbundets pedagogiske modell for svømmeundervisning	69%	28%	2%	12	13
Jeg kjenner godt til Rundskriv 1-2008 om Forsvarlig svømme- og livredningsopplæring i grunnskoleopplæringen	57%	42%	1%	Nytt 2009	-3
Jeg kjenner godt til Utdanningsdirektoratets støttemateriell for svømme- og livredningsopplæringen	57%	42%	1%	Nytt 2009	1
Svømmetimer er det vanskeligste av all undervisning i kroppsøving	23%	69%	9%	-9	0
Jeg synes det er vanskelig å lære elever å svømme	20%	80%	0%	1	-4
Jeg føler meg ofte utrygg, med tanke på sikkerheten under svømmetimer	10%	90%	0%	0	6
Jeg føler at jeg har for dårlige kunnskaper til å undervise i svømming	8%	91%	0%	-12	-3
Jeg føler at jeg ikke kan nok om livredning	6%	93%	0%	-8	2

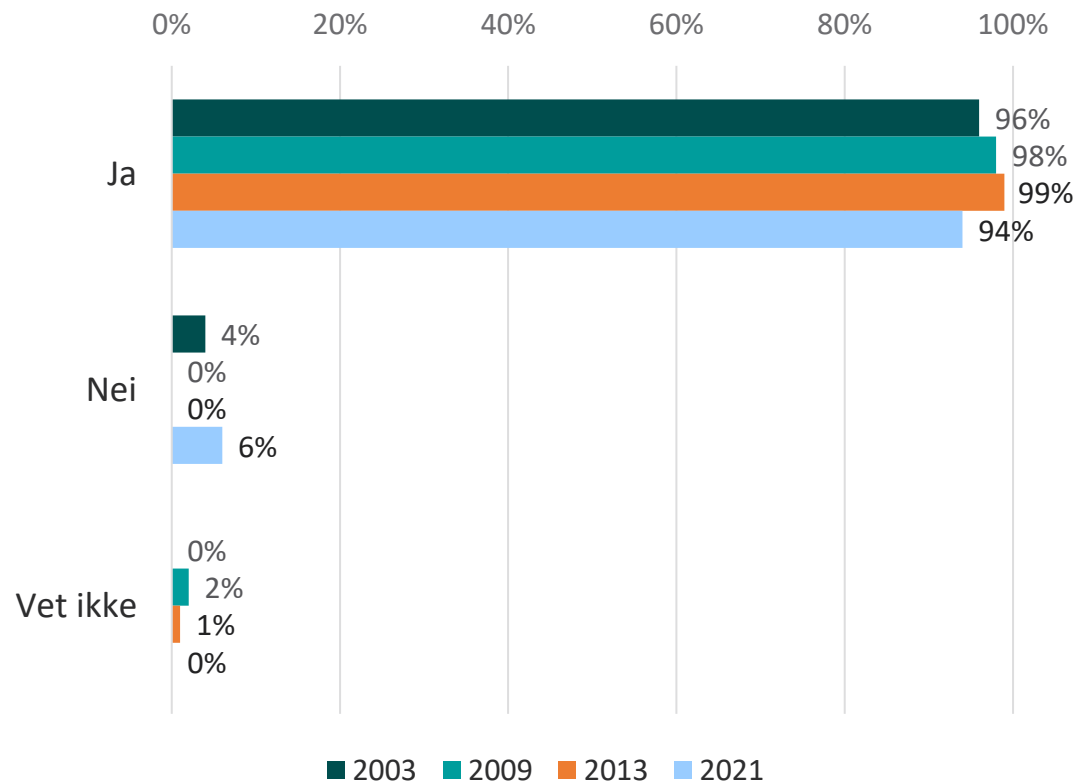
LIVREDNINGSKURS
SPØRSMÅL L14 – L16

6% AV SVØMMELÆRERNE
HAR IKKE DELTATT PÅ
KURS I LIVREDNING I
VANN

Og det er 3% som ikke har tatt
livredningsprøven i vann i løpet av
skoleåret

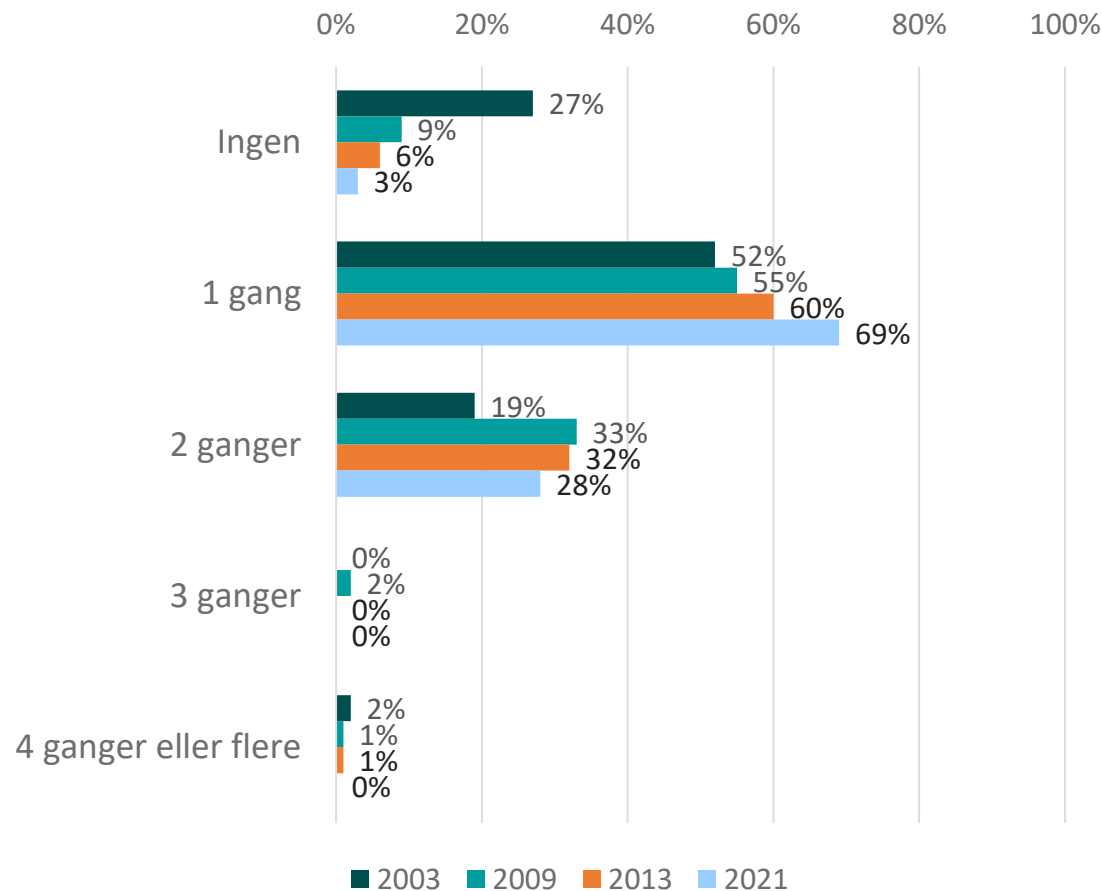
L14 Har du noen gang selv vært deltaker på kurs i livredning i vann? Filter: Underviser i svømming (54%)

6% av svømmelærerne har ikke deltatt på kurs i livredning i vann. Alle disse underviser i Vest- / Midt- / Nord-Norge. Alle i Oslo / Øst bekrefter altså at de har deltatt på slike kurs.

L15 Hvor mange ganger har du tatt livredningsprøven i vann i løpet av 2019-2020?

Filter: Underviser i svømming (54%)

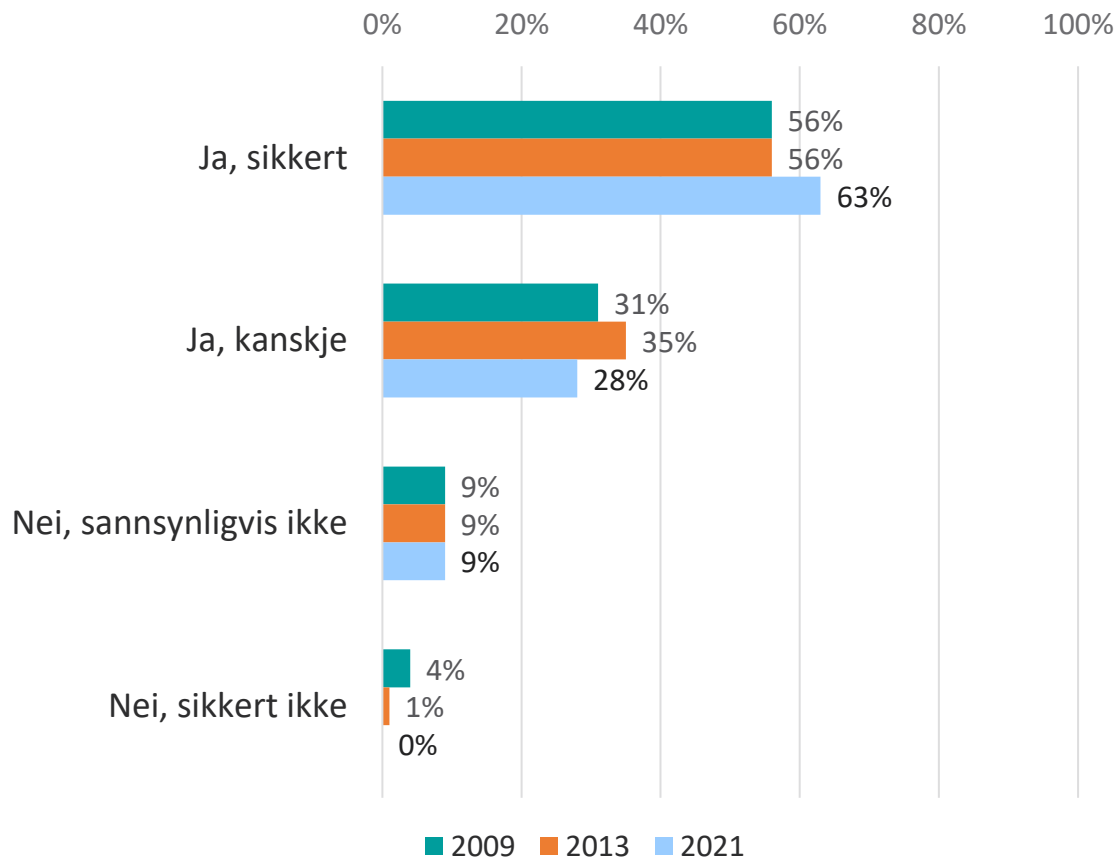

Det er nå 3% som ikke har tatt livredningsprøven i vann i løpet av skoleåret.

Alle som ikke har tatt slik prøve, underviser på skoler med under 200 elever og de er fra skoler uten eget basseng.

L16 Dersom du fikk tilbud om skolering/lærerkurs i svømming, ville du ha benyttet deg av dette?

Filter: Underviser i svømming (54%)

Det er flere nå enn tidligere som helt sikkert vil benytte et slik tilbud.

Bare 9% ville sannsynligvis ikke benytte en slik mulighet

Mulige årsaker til at vi måler en lavere andel nå enn i tidligere målinger, som kan svømme 200 meter eller lengre

Vi ser i denne undersøkelsen at det nå er bare 41% av 5.-klassingene som kan svømme så langt som 200 meter eller lengre og at dette er en betydelig lavere andel enn vi målte i 2013 (53%). Vi kan bare spekulere i årsaker til denne utviklingen. Trolig er det flere forhold som påvirker. Vi vil få nevne 4 hypoteser til denne nedgangen:

For det første har vi i 2020-2021 hatt nedstengninger mange steder grunnet pandemien, med mindre eller helt fraværende svømmeundervisning. Dette vil naturlig nok kunne påvirke svømmeferdigheter, særlig til den delen av elevene som har vært sene med å lære å svømme.

Vi ser ellers i dataene at det tidligere var mer vanlig å ha mest svømmeundervisning i 3. klasse, mot at det nå er mest vanlig å ha svømmeundervisning i 4. klasse. Dette vil jo også ha ført til at dagens 5.-klassinger har fått mindre svømmetrening enn de 5.-klassinger vi spurte i 2013.

Det tredje funnet som kan ha påvirket svømmedyktigheten totalt blant 5.-klassinger, er sammensetningen av elevmassen. Vi har sett at det er en betydelig større andel elever som har foresatte fra Asia/Afrika/andre land utenfor Europa nå. (13% i 2013 mot 18% nå + at vi nå også har 3% som svarer «vet ikke» på hvor foreldre er født. Dette siste kan ha sin årsak i at barna f.eks. ikke vet at landet foreldrene kommer fra ligger i Asia eller Afrika – dvs. at de er kjent med landet, men ikke verdensdelen. I så fall kan det være opp mot 21% som nå har foresatte fra et ikke-europeisk land). Denne gruppen med elever som har foresatte fra ikke-europeiske land svarer oftere at de kan svømme en distanse på under 200 meter. Når denne andelen av elevmassen øker, øker også andelen som i mindre grad kan svømme langt for 5.-klassinger totalt sett. Dette vil kunne få en økt påvirke fremover i tid på negativ måte, så sant man ikke tar tak og får i gang svømmeundervisningen tidligere i denne undergruppen. Barn av ikke-europeiske foresatte er mer avhengig av å få lære å svømme i skolen og i svømmeklubber, enn barn med foresatte fra Norge og Europa.

Ovennevnte hypoteser om hvorfor vi måler en nedgang i svømmedyktighet, kan være forklaringer på reelle endringer. Det finnes imidlertid en annen hypotese som kan forklare nedgangen i svømmedyktighet som vi måler. Vi ser bl.a. at betydelig færre nå tar svømmemerket. Dersom det er slik at mange ikke vet hvor langt man svømmer før man får testet dette ut ved å ta et svømmemerke, så kan det være at vi har en underrapportering i andelen som svømmer 200 meter eller lengre. Vi ser nemlig at vi i år måler en høyere andel enn tidligere som ikke kan svare for hvor langt de kan svømme.

Vedlegg

1. Spørreskjema til elevene
2. Spørreskjema til lærerne
3. Tabellsett – elever
4. Tabellsett – lærere